

amore nostrum patitur. Cohibet enim torrentem hunc consolationum, qui suapte natura sese debet effundere in corpus suum, ut hoc patricepseret deliciarum animae; omnes aditus obstruit sibi rebus omnibus, quae vel minimam afferre illis solatium poterant, sibi quae solam referat virtutem ad sustinendam omnem impressionem, quae in ipso toto dolorum objecta efficeret poterant.

Quomodo Saluator metus et tristitia coniectus in horrore nature essent affectus quibus agere solent.

Quam aperte afferre poterat Saluator probationem, ut ostenderet se sumptis corpore, & animam nostrae similem, quam pavorem, tedium, tristitiam, quam in horrore praesentis, & confessionem, qua testatus est Apostolis suis, animam suam tristem esse usque ad mortem? Verum quod illum ab aliis distinxit hominibus, hoc est, quod non solum suis imperitabat affectibus, eosque ad arbitrium coercerebat; & cum affectuum nostrorum primi motus in nobis liberi non sint, in illo non insurgunt, nisi eo volente, ac permittebat. Caput pavore, & missus esse, S. Matthaeus inquit. Hoc est, permittit affectibus suis tristitiam, ut in ipsum insurgerent. Nam, S. Augustinus ait, JESUS CHRISTUS passus non est haec notas humanae infirmitatis propter naturae necessitatem, sed per effectum amoris proflus divini: omnia in eo erant meritoria; omnia enim erant libera, & voluntaria; & nihil peritit eorum, quae intra se ipsum facta sunt, nisi quia voluit, & cum voluit, Pater hic ait: submissus est, quia ipse voluit. Ubi animadvertere operam pretium est, has affectiones passum in nobis excitari per illicita objecta; in Dei autem Filio non nisi per sanctissimam, & iustissimam. Quamobrem Sancti Patres nunquam hos motus appetitus in JESU CHRISTO passionum nomine appellaverunt; nam propter perturbationem, quam vulgo in nobis cient cupiditates, nomen hoc vitiosum aliquid inferre videatur; sed mitiori vocabulo illas pro passionibus dixerunt, quasi diceret motus, passionum locum tenentes; perinde ac in illo semper ordinatim eadem obirent officia, quae passiones, & cupiditates nostrae semper cum violentia quadam operantur. Ita metus, atque tristitia, quam Saluator tribus ex Apostolis suis testatur, non nisi ad voluntatis ipsius imperium inflexerunt.

Pracis causa tristitia, & dolor J. C. in horrore.

Patres, atque Theologi plures deprehenderunt causas moralis hujus tristitiae, & universalis hujus desolationis, quam Saluator intra seipsum passus est; quarum haec potissimum sunt. Prima fuit distincta cognitio peccatorum omnium, quae ab initio mundi patrata sunt, & quae usque ad finem saeculorum patrabuntur, quibus gravabatur, juxta illud Prophetam: *Posuit in te Deus iniquitatem omnium nostrum*; ita ut sibi videnda uno eodemque tempore proponat omnium crimina, & flagitia, ita ut innocentia omni se peccatorum genere onantem videret; puritas ipsa se omni genere libidinum conuictam; & sanctitas ipsa omni genere profanationum pollutam. Horum autem criminum omnium JESUS CHRISTUS Patri suo prenas persolvit, & eorumque integram adeo execrationem concepit, ut passus sit cordis sui contritionem, & dolorem, qui satis comprehendi non possit. Causa altera, quam afferunt Patres hujus tristitiae, fuit scientia praesens, quae noverat, quidquid subituro erat in Passione sua; etenim sicuti omnia illierant completa, & sciebat quaecumque sibi erant eventura; videbat omnia simul, eodemque tempore sustinebat, alapa dedecus, flagellorum lanienam, Herodis contemptum, spinarum aculeos, duritiam clavorum, qui pedes, & manus ejus perforarunt, crudelitatem, & ignominiam supplicii, quod sibi mortem erat allaturum; verbo, quidquid subinde per intervalla passurus erat, ille ita imaginationis suae in corde suo simul collegit, quod ita coarctatum fuit praeter motu, ita dejectum morore, ac ita formidine desolatum, ut in agone incidere. Tertia hujus tristitiae dolorisque causa fuit modicus fructus, quem videbat a plerisque hominibus relatum in ex morte sua; Judaeorum obdurationem, tot Fidelium ingratitude, qui erant interituri, quamvis tot illis suppeditaret salutis adminicula, contemptum, in quo alii quidem habituri erant gratias, quas illis passionibus suis merebatur; verbo, inutilitatem Sanguinis, quem effusus erat pro mundo, quod illi fortasse accerrimum peperit dolorem.

Quemadmodum nemo ignorat duas fuisse partes in anima JESU CHRISTI, non secus ac in ceteris praesupponendum est semper in Passione, illum passum fuisse impressionem timoris, tristitiae, & affectuum aliorum in inferiori parte dumtaxat, cum altera esset quemadmodum posita in regione supra ventos elevata, ubi perpetua erat malicia, tunc etiam cum procella inferus saeviebat; videlicet tormenta, mortem, ipsum peccatum, & reprobationem hominum in superiori haec animae regione, nihil durum, nihil molestum habuisset. Dei voluntas ibi unice regnabat; & quidquid a summa hac voluntate praecipiebatur, non obedienter solum, verum etiam alacriter praecipiebatur. Non exita tamen difficultas est conciliare gaudium, tranquillitatem, pacem, qua Dei Filius perferebatur per unionem hypostaticam cum divinitate, simul cum tristitia, pavore, & cordis contritione; verum quemadmodum suspendit animam suam gloriam, ne emanans in corpus, hoc redderet im-

passibile, suspendit quoque usum perfectionum suarum, easque reddidit veluti inertes in anima, ne illa illam redderent veluti inaccessam molestis affectibus, quos excitabat, ut inde inchoaret per se acerbissimam partem passionis, quae signa adeo mirabilia prodidit.

Dubitari nequit quod minus fuerit in JESU CHRISTO hujusmodi affectus, quocumque tandem nomine nuncupentur: quamvis haeretici quidam crediderint, hos in speciem dumtaxat in illo existisse, cum pepererint solum effectus is similes, quos affectus isti in nobis parere consueverunt: cum enim oriantur, inquit illi, ex infirmitate, dici non potest illum, qui virtus est Dei ipsius, eisdem fuisse unquam obnoxium. Sed hanc sententiam damnat Ecclesia, quae fatetur, sicuti Mundi Saluator corpus induit, quod vere doloris esset capax, habere etiam voluisse animam, quae pati posset omnium harum affectionum impressionem: *Neque enim in quo verum erat hominis corpus, & verus animus hominis, falsus erat humanus affectus.* (Aug. lib. 9. de Civ. Dei.) Saluator igitur expertus est harum affectionum motus, sed sine defectu; nam praeterquam quod earum objectum semper erat legitimum, non potuerat illas malas parere perturbationes, effectusque praves; neque enim in illo praevalebant rationem, atque voluntatem, & non agebant in cor ipsius, nisi quantum ille permittebat: *Adhibita est, ubi adhibenda esse judicavit, addit idem sanctus Doctor.* Sed nunquam magis adhibenda esse censuit, nisi ubi voluit laedere peccatis nostris debitas poenitentias, sustinens in anima sua, atque ac in corpore, quidquid illum maxime poterat consistere.

Cum JESUS CHRISTUS absolutam haberet potestatem in omnes animae suae motus, & in omnes affectus suos, concipere voluit merorem quem maximum poterat, ac permittit voluntati suae subire propter omnia peccata nostra dolorem accerrimum, & patrem, 1. perfectae cognitioni, quam habebat de crimine nostrorum enormitate; 2. amor, quo Patrem suum prosequatur, & ardenti desiderio, quo flagrabat, gloriam illius reparandi; 3. amor, & desiderio nostrae salutis. Oportebat proculdubio, ut hae tristitia, & hic dolor usque ad excessum procederent; quandoquidem illi mortem inferre poterant, nisi sua usus fuisset potentia ad vitam servandam: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Quia tam acres experiebatur dolores, ut possent illi afferre omnia mundi mala, pro quibus dolebat, & in vehementia sua omnia illa complectebatur, quibus omnes homines propter peccata sua afficiendi fuissent.

Quare potest, cur Saluator, qui semper passionem suam concupierat, & de qua libentissime loquebatur, ut liquet ex Transfigurationis ipsius Mysterio; cur inquam, hae eadem passio, cujus modum accesserat hora, videbatur illi adeo terribilis, & amara, ut sola ejus cogitatio illi tremorem incuteret, eique mortalem inferret agoniam? Constat, illum ad statum hunc nequaquam redactum fuisse aliquo naturae conatu, aut violentia affectionum, quibus ille insurgendi facultatem permittit; quandoquidem haec illi perfecte praebant; & quemadmodum ille factus non fuit homo, nisi cum voluit, ne humanis quidem affectibus se subiceret, nisi quando, & quoad illi placuit; Sanctus Augustinus ait. Dicendum est igitur hoc factum esse peculiari divinae Sapientiae consilio; & inaudito amoris sui conatu, ut in itatu adeo misero inveniretur, & illum ad salutem nostram necessarium esse arbitretur.

Si omnis pavor, & timor, inquit, fuga est, & horror spiritus, qui nos amovet a malo, quod timeamus, potuit in Filio Dei metuere passiones suas, cum simul illas cuperet evitare: & potuit cupere evitare illas, easque se removere, quin conciperet voluntatem oppositam voluntati Patris sui, ipsum illas perferre jubentis? Sed arduum non est huc occurrere difficultati: nam quemadmodum timor motus est ex duplici, variaeque impressione compositus, quarum altera dolor est, qui nos occupat ad intuitum, vel cogitationem objecti, quod nobis impendit; altera vero desiderium illius propulsi, ac praevitandi, dico Dei Filium percipere potuisse mortis timorem quoad primum horum motuum; scilicet dolorem, qui excitatur in nobis ad intuitum mali imminentis; sed non potuisse illum percipere, quoad secundum, qui est desiderium arcendi malum, quod formidamus; atque ita Saluator timuit mortem, dolens eo quod ob oculos suos videbatur; sed non timuit, illum conatum exercendo ad eam evitandum. Nam simul ac summa tristitia conficitur, omnesque sensus illius turbati videntur, & veluti dolore obruti, nihil ardentius optat, quam mori, cum omnis propensio, omniaque virtus animae suae reperitur versus objectum obedientiae suae, & submissionis voluntati Dei.

Quicumque fit conatus, ac violentia, qua Dei Filius rejicit calicem passionis suae, audacter dicere possumus, semper impatienter illum bibere exoptasse. *Quomodo coarctor, ut quidam praesertim, (Luc. 22.) Desiderio desideravi hoc calicem bibere a vobis.* (Luc. 22.) Ita ut cum extrinsecus eadem signa praebat, & eodem utarum sermone, ac si cuperet non mori; scimus ipsum in hac re nostram imitari imbecillitatem, & factu hoc innuere, se tot praemi malis, violentisque doloribus, ut nemo nostrum non cessaret duro certamine, & non

Del Filius vere expressus est effectus harum affectionum & motuum appetituum, nec in hoc in speciem.

Quanta fuerit tristitia, & dolor quem Saluator in horrore passus est.

Divina Sapientia consilio, & inaudito amoris sui conatu, ut in itatu adeo misero inveniretur, & illum ad salutem nostram necessarium esse arbitretur.

Quomodo motus, & fuga moris ac passioi concupierat, eorum desiderio.

Cur Saluator rejecterit se removere potum calicem ardenter illum haurire cuperet.

& non ausus fuisset extremae quoque ad tantum hoc malum evitandum, quamvis illud perferre justus fuisset a Deo. Itaque agens, & loquens quasi optasset eo liberari periculo, voluit illius violentiam nobis innuere per effectum, quem certissime in alio quovis spiritu, quam suo, & in alia quavis anima, minus obediens, quam sua peperisset. Profecto cum omni oppositio, & resistentia divinae voluntati, quaecumque tandem esse valeat, fit ex se motus imperfectus, & inconditus, qui concipitur veram Deo inobedientiam, vel qui saltem est illius effectus, & poena; Dei Filius, qui erat ipsa justitia, & sanctitas per essentiam, potuisset illa modo repugnare aeternae voluntati Dei, qui regula est totius ordinis, & sanctitatis? Cum igitur videmus hunc Regem gloriae supplicis more, mortem deprecari, & a Patre suo gratiam, & misericordiam expetere, ne dubitemus, quominus, sese ad hunc statum redegerit, ut experiret violentiam dolorum suorum, qui alterius cujusque patientiam fatigarent.

Orat JESUS, & non exauditur. Pater rejicit preces illius, & se praebet inexorabilem. Mirum cum enim Oratio Filii Dei sit adeo perfecta, & completa, tamen non exauditur; quod videtur oppositum illi, quae ipse dixit de se: *Ego sciebam, quia semper me audis; (Joan. 11.)* & testante S. Paulo: *Exauditus est pro sua reverentia.* (ad Hebraeos 4.) Quibus respondet Theologi, alii quidem in Salvatoris precibus duplicem esse sensum: *Transae a me calix iste.* (Luc. 22.) Sensus, qui extrinsecus apparet, est ipsum optare a morte liberari, & in hoc sensu exauditus non est; neque enim absolute perit eximi ab ea re, quam ardentem cupiebat. *Quomodo coarctor usque dum perficeretur.* Sed sensus alter, qui non apparet ex S. Augustini, ac plurimorum Doctorum interpretatione, non subsistit in persona sua, sed migrat ad Fideles, qui sunt membra illius. Hoc ille efficaciter flagitat, & in hoc exauditus est; re enim vera calix illius migravit ad justos, & praedestinos, qui facti sunt calicis ejusdem participes. Quidquid sit de hac explicatione sentiendum, quae mystica esse videtur, alii simpliciter respondent juxta distinctionem desideriorum rationabilium partis superioris animae, & naturalium affectionum partis inferioris: Dei Filium in hac Oratione, non secus ac in ceteris exauditus fuisse, ubi petit integratam deliberationem, non autem in illi, quae fudit per naturalem appetitum inclinationem, qualis fuit oratio, quam in horrore fecit, quae nequaquam a desiderio absoluta perfecta, sed ex simplici velleitate, ut loquitur S. Thomas, exaudita non fuit, quoniam erat superiori voluntati contraria, quae acceptaverat calicem hunc, quamvis amaritudinem plenam, tamquam pharmacum pro hominum salute a Deo praescriptum.

Notandum est in precibus, quas Dei Filius Patri suo fundit, & quibus petit ab eo secundum naturae propensionem, ut transeat ab eo calix passionis suae, videlicet, ne illum bibere cogatur: notandum est, inquam, nunquam visum fuisse majorem Divinae voluntati obedientiam, perfectioremque summetipsius abnegationem; tandem enim poenae, quae ipsi erant perferenda, terribiles videbantur, natura illas perhorrescebat, & enixus ab illi liberari flagitabat: cor illius repletum erat amaritudine, & in parte inferiori sentiebat quamdam Dei praecipit repugnantiam. Igitur ut sese illi subiceret tot inter difficultates, opus erat animo, & fortitudine plusquam humana; quod non docet Saluator per illa ejusdem suae orationis verba: *Non sicut ego volo, sed sicut tu; non mea voluntas, sed tua fiat.*

Quarunt Theologi veram miraculosi hujus sudoris causam, qui ex omnibus Salvatoris artibus, adeo assuenter manaverit; ita ut inde omnia illius vestimenta madafacta fuerint, & terra in qua orabat, irrigata. Nonnulli id acceptum referunt timori; sed hujus affectionis effectus est, Sanguinem attrahere inter cor, non illum extrudere. Alii hoc tribuunt audaciae, quae aperit cor, eisque poros dilatant; alii probabilis afferunt, factam fuisse omnium horum affectionum mixtionem, pavoris, confusionis, generositatis; omnesque simul aliquid contulisse huic symptomati, ad efficiendum statum veluti quemdam; sicuti videmus varios motus maris, quod modo fluctus suos foras propellit, modo per oppositum motum, intra se illos reborat. Hic motus est Sanguinis Domini; modo fortitudo rejicit illum extra venas, modo pavor, & formido illum retinet. Aliquando metus illum coarctat, modo tortitudo, & audacia effundunt illum, atque dilatant; & amor, quo hominum genus prosequatur, diversos hos parit effectus, & cruentum hunc sudorem emittit. Sed quaecumque sit miraculosi hujus symptomatis causa, semper manifestum est, hoc esse testimonium interioris poenae cordis sui, qui est hujus Sanguinis fons.

Quamvis hic Sanguinis sudor mysterio minime careat, credi tamen potest illum naturalem fuisse praeter propter copiam, quo explicuitur, & Philosophus ipse fieri posse censuit, quamvis nemo adhuc ad extremum hoc fortasse fuerit pedactus. Vifus olim fuit homo capite damnatus, cujus

notis unius intervallo crines omnes etiam repente facti sunt; nec desuere, qui postquam plures dies ploraverunt, exhausto tandem oculorum humore, aliquot fanguineas lacrimas effunderunt. Sed quid hoc ubi comparatur cum futurorum cruento, atque ex omnibus Salvatoris artibus effluente? Ita nemo unquam tanta percussus fuit tristitia, qua nullam admitteret consolationem.

PARAGRAPHUS V.

Delecti ex Affectibus, necesse est hunc Consonationis loci hujus argumenti.

Ingređiamur, Fideles animae, sine cunctatione in hortum Olivarum, & nomen hoc suavitate plenum non sit praedictum pacis, quam ibi Saluator invenit, nec quietis, quam ibi per noctis tenebras, & silentium querit; si illud accendit procuraturus pacem, & reconciliationem nostram cum Patre suo per gravissimum & cruentissimum certamen, quod homo usquam subierit. In novo hoc Adam confidero virum illum dolorum, qui in semet lucipit poenam, qua primus humani generis Auctor damnatus fuit. Ibi cordis amaritudinis, quam patitur Saluator, efficit; ut fanguineus sicut sudor non solum ex illius facie, sed generatim ex membris omnibus corporis sui, & in horrore incipiat reparare hominum salutem, quemadmodum in horrore hominum coepert clades, atque calamitas. Sed o Deus! quod discrimen inter objecta, atque personas! nam pro formosis fructibus illis qui erant paradisi terrestris deliciae, hic non nisi tribulos profert, & spinas, quae cor ejus perforant, antequam capiti insigantur: pro fivitis, qui locum illum deliciarum irrigabant, non nisi Sanguinis rivulos fluentes video ex illius sacrato corpore, infelicem terram hanc irrigantes: Inde incipit acerbissime passionis ejus stadium; sed tunc potuit dicere verba illa, quae mox paulo antequam efflaret animam, protulit; *Consummatus est*, quoniam ad talem agonem reductus est, & amoris victor de pavore, tristitia, & dolore usque ad maximum excessum evasit. *Auctor Sermonum in omnia Ecclesiae Christianae argumenta in sermonibus de Passione.*

Cum mortalis tristitia obruidisset Cor JESU CHRISTI, processit ille tacitus in eum usque locum, qui Gethsemani appellatur; ubi cum non posset appetitum hujus viri sui extremo resistere morori, quo conficiebatur, coactus fuit adire Apostolos suos veluti aliquod ab illis solatium petiturus: *Tristis est anima non usque ad mortem, dixit illis; & cedat oportet morori, quo premitur.* Sed quemadmodum nullam ab illis opem, & consolationem percipit, fecerit non tam celaturus tumultum, pavoremque suum, quam illi sese prorsus traditurus. Profecto confiditate, si vobis lubet, quemodo in horti hujus angulo exalescit, quemodo contremiscens facie in terram ruit. Vide te vultum ejus lacrimis madentem; vestes perfusas sudore Sanguinis defluentis in terram; atrollit manus ambas & vocem in caelum, reveritur bis ad Apostolos suos, utcum illis conqueratur de modico subsidio, quod ab illis recipit in tanta tristitia, quam mulcere nihil potest. Scio, Auditores, quae sit vestra sententia. Fateor quidem me hoc mysterio ita perturbari, ut eloqui nequeam. Ubi cogito Deum humilitatum, Deum patientem, Deum mortuum, spiritus meus hujusmodi anigmata explanare posse haud aegre putat. Sed cogitans Deum in anima sua turbatum, & tristem usque ad mortem, jam jam ipse etiam perturbor, & hac eadem cogitatione confundor. Quid Messias iste, quem Deus misit ad nos, ut nobis magister esset, & exemplum: Saluator hic, qui venit in terras, ut pateretur, qui tantopere concupivit suum effundere Sanguinem propter amorem nostrum, modo cum jam venit hora, videtur intum a se consilium perhorrescere? Ecce illum humi prostratum, in suo provolutum Sanguine, trium horarum spatio in crudeli agone positum, & verba illa iterare non cessantem: *Transae a me calix iste.* O Saluator, & Deus meus! Inferiorum praesidium, & fortitudo fortium! Anima magna, cuius generosi sensus elevati sunt super omnes hominum infirmitates; tu qui nec morere, neque timere, neque dolere potes, nisi quantum res ipsa meretur; dic, quales mihi, quem esse potest causa doloris hujus tui accerrimi, & amarissimi? Neque enim credere possum timorem hujus mortis, quam nos contemnere docuisti, tantum tibi inferre posse dolorem. *Pater de la Colombiere partem ex primo, partem vero ex altero sermone Passiois.*

Terribile spectaculum est videre JESUM CHRISTUM nostram prostratum, moerentem, inquietum, nulli solatio percipientem do patrem: sed ubi recorder, ob oculos illius obversata fuisse tunc non solum omnia supplicia, quae in ipsum erant exercenda, sed etiam omnia peccata, quae hactenus patrata fuerant, & quae adhuc erant patranda contra Deum usque ad Mundi finem, mihi mentem persuadere, neque mortalem pavorem, neque sudorem cruentum, neque agonem, cui nunquam similis exit, hae inquam omnia non nisi exiguum exprimeret ejus doloris partem, quo cor illius fuit confectum. O Deus meus! si velles aperire nobis hanc

Salvator reparare incipit hominis salutem in horrore, sicut in horrore dixerat insipientem.

Tristitia, & tedium a quod Saluator in horrore passus est, & horrorem ad quem redactus fuit.

Notra prostratum peccata quae ob oculos Saluatoris obversata fuerant tunc insipientem.

Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Math. ibidem. Adha Pater, si vis, transfer calicem istum a me; & voluntatem non mea voluntas, sed tua fiat. Luc. 22. Apparuit ei Angelus de Celo, confortans eum. Ibidem. Fatus in agonia precibus orabat. Ibidem. Et fatus est sudor ejus, sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Ibidem. Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis incidit super me. Psalm. 54. Suffimus, qui simul confislarer, & non fuis; & qui consolaretur, & non invenit. Psalm. 68.

PARAGRAPHUS ALTER.

Exempla, Figura, Propetia, &c.

Exemplum Acham lapidatus obtrahit ab omnibus israelitis. CUM Acham infelix Josue imperante lapidibus obrutus fuit, unanimi omnium Israelitarum consensu, singulis suum lapidem conscientibus oppressus fuit, unde factum est, ut in Scripturis ab Israel universo lapidibus impetitus fuisse dicatur: lapidatus cum omnibus Israel. (Josue 7.) Quod autem contra sacrelegum illud caput Israeliticum fecisse dicuntur, omnes homines contra innocuum Salvatorem fecerunt. Omnes homines, qui fuerant, sunt, & erunt, peccatis suis Salvatoris corpore perculerunt; cum enim Redemptor ille amantissimus universis satisfacere vellet pro omnibus generis humani peccatis, pro omnibus doluit, quasi sua extitissent; & perinde ac ipse illa patraffer, obtulit se ad luendas penas, quasi ipsi perolvere debuissent ad reparandam gratiam, atque innocentiam, quas iacturam feceramus. Mirum sane spectaculum fuit videre nongenta personarum millia intenta ad lapides conjiciendos in Acham; quo in numero nulla erat mulier, nullus puer, qui lapidem in illum non contraxerunt. Sed Fides nobis proponit in horto Olivarum spectaculum longe lucuosius. Neque enim agitur tantum de nongentis hominum millibus, sed de universa progenie Adæ, & de hominibus omnibus, qui fuerunt, & futuri sunt, qui impetu facto in JESUM CHRISTUM, conjiciunt in illum non unum quidem lapidem, sed tot quot peccata pararunt. Sub hoc immani pondere Salvator innocens gemit, & labitur fatis in terram prostrata. Descriptio tenetis pro peccatoribus. (Psalm. 118.)

In horto Gethsemani cruciatus omnes, qui Dei Filio parabantur, sese obtulerunt. Mentis illius eo modo, qui non alius acrior esset. Anima ejus tanto fuit horrore percita, ac tanto moreore confecta, ut onere vidæ desicere videretur. Mala hæc cateratim in desolatam animam impetum faciunt; ipse vero uno obtutu prolixam, tragicamque suam Passionis historiam intuetur. Hoc mihi in memoriam vocat Sanctum virum Job; qui simul, uno, eodemque temporis momento, licet ex diversis locis recipit omnium in fortissimum Georum nuntia, & septem se videt famulis, quorum hic abacta, nuntia peccata, ille servos caelos, alius abactos caelis custodibus carceres, alius in deserto, alius in deserto, ovesque percussas, alius filios omnes domus ruina oppressos. Omnia hæc tristissima nuntia simul, unoque idu illius incidunt auribus, neque illi spiritus reciprocandi spatium permittunt. Qui resistere postet singulorum malorum narrationi, universorum multitudine obruitur. Job sua scindit vestimenta, ad tot malorum ad spectum animo viribusque deficit; in terram ruit, acerbissime se mancipat tristitia, ac questibus, & in quandam labitur speciem desperationis. Vultis ne scire, quo in statu inventiatur Mundi Salvator in aspectu malorum omnium, que patitur, & injuriarum, quas in toto passionis sue studio voraturus est? Labefactari viderur, & vinci ejus constantia. Expallefcit, trepidat, sudore manat, in genua labitur, & ruit in faciem suam. Erumpit in gemitum, in se contra seipsum pugnat; qua in pugna illum crederes cessurum, vel moriturum.

Inter ceteros dolores, qui Dei Filium moreore, ac tristitia affecerunt, ille acerbissimus fuit, quod nullum vel in celo, vel in terra solatium inveniret. De hoc per Prophetam in psalmo conqueritur: Suffimus, qui simul confislarer, & non fuis; & qui consolaretur, & non invenit. (Psalm. 68.) Hoc in statu est, ut olim erat innocens Joseph, qui in carcere catenabatur obrutus tristitia magis quam pondere catenarum, quin aliquis accederet in partem doloris sui, vel suæ calamitatis miseratione duceretur: Nihil pariebatur super contritione Joseph. (Amos 6.) Ne unus quidem de Josephi calamitate cogitabat. Hæc est imago doloris illius, quo JESUS CHRISTUS in horto conficitur: propter nos mortalem sustinet agonem: ita moreore contabescit, ut sudet equa, & sanguine, quin aliquis illius misereatur.

Legimus in Genesi cap. 45. Eundem sanctum Joseph, cum se aperuit fratribus suis, super singulos eorum flebat: Et ploravit super singulos. Hæc figura est ejus rei, quam in horto Olivarum fecit Salvator, qui super singulos homines flevit. Amos clericus lacrimas ex oculis Patriarchæ Joseph; & cor ejus pronum ad misericordiam obliteravit injuriam, qua affectus fuerat a fratribus & non nisi bene-

volentia sensus insuperavit loco ultionis, quam sibi preloari debebant. In Salvatore autem misericordia erga illos, quos respiciebat tamquam fratres suos, cor ejus inflexit, effectusque. ut de eorum malis, quam de suis esset sollicitior. Ploravit super singulos. Doluit, ac flevit propter omnia mortalium peccata generatim, & singulatim propter uniuscujusque nostrum delicta. Flevit super vestra, & suam per mea, videns ea mala, que nobis erant consuetudo, si negligere mus presentissimum illud remedium, quod in Passionis sua nobis suppeditavit.

Applicatio nonnullorum locorum Scriptura ad hoc argumentum.

Magna est sicut mare contritio tua. Thren. 2. Nihil Domine, nihil cum dolore tuo potest comparari. Tu cordis tristitia est dolorum Oceanus, cujus me terret intuitus, tumescens propter omnia mortalium peccata, & propter torrentes iniquitatis, qui universam terræ faciem inundaverunt. Mare est, in quo omnes etatis corporis pene congregantur, tamquam totidem fluvii abyssi, qui ibi recentem contrahunt amaritudinem, per injusitiam, & ingrati animi vitium illius inhzrens. Abyssus est confusio, cujus causa est tuorum amicorum perfidia, inimicorum tuorum calumnia, contemptus, in quo te habent omnes summi simul, & imi. Hæc vorago est fatis tenebrosa, inferno similis, ubi nulla invenitur dulcedo, & ubi amor tuus efficit, ut quodammodo omnes loci illius tormentorum penas sustineas: Magna sicut mare contritio tua; quis medebitur tibi? Video equidem, Domine, graviora mala tua illa sunt, que minus videntur, & quorum nulla afficiunt misericordia; sed quid miseratione nostra tibi proficere potest inter tot mala tua? Quis medebitur tibi? Ita Domine; passioni huic interiori, secretique hinc crucibus inhzere volo medita Passionem tuam; cordi huic afflicto totam impendere volo miserationem meam; occupari volo recogitando acerbissimos hinc dolores, ac plorando cum illo inutilitatem passionum tuarum, modicum amorem, quem sibi comparavit per amorem hunc, & infelicitatem tot animarum, quas quidem redemit, & que non ideo minus intereunt. Heu! Quis mederi posset huic vulneri, quod quamprimum cetera ad cicatricem perducat! Quod tibi solatium esset, & que consolatio in extrema illa desolatione, in qua te alte demergit intuetur! Ex Parte de La Colombiere in primo Sermon de Passione.

Capit. parvæ. Math. 26. A timore Mundi Salvator initium ducere voluit satisfactionis ejus, quam obtulit justitiam Patris sui pro hominum peccatis, & ex hoc timore initium ducere debet dolor cordis vere contriti, & penitentis. Oportet primum de hoc dici posse, Caput parvæ. Videlicet oportet, ut timor sit contritionis principium. Opus est. S. Augustinus ait, timorem esse penitentiam principium, ut innocens nocenti debitas penas lauat; Verum est, unum hominem Deum concepit dolorem omnem, quem peccatum meretur; quia unus ille intellexit duo hæc extrema adeo longe seposita; Deum, & peccatum; alterius quidem dignitatem, alterius vero indignitatem, & quamvis non nisi speciem peccati præferret, ploravit, & detestatus est peccata nostra cum incomprehensibili dolore, qui efficit, ut sanguineus sudor ex omnibus Sacra Corporis sui partibus emanaret. Sed ut illa sanguis hic delect, peti, ut lacrimis fuis nostras adjuvamus, nostrumque dolorem suo, quos ipsi penitentia, dolorique sensus pro peccatis nostris fovere debemus; Etenim si semel alicui fuisset, quid sibi vellet hoc verbum, Deus lætus, suprema majestas a creatura vili indignissime habita, dolor statim invaderet cor nostrum, & illud replet amaritudine. Lacrimæ nostræ non exarescerent; nullomque in hac vita gaudium gustare possemus, nobiscum tant reputantes majestatem hanc adeo sublimem a nobis lætam fuisse. Sæltam ex crementis lacrimis, quas homo Deus effundit in hoc agone, intelligamus, quas super nosmet debemus effundere.

PARAGRAPHUS III. Zel, & sententia Sanctorum Patrum hujus argumenti. CHRISTUS ipse humana infirmitatis affectus, non conditionis natura, sed miserationis voluntate susceptus. Augustinus in Psalm. 87. CHRISTUS turbatus est, quia ipse voluit. Idem in Joanne. Orans cum sudore sanguinis JESUS CHRISTUS significat de toto corpore emanans martyrum passionem. Idem libro sentent. sent. 68. Expavescit calicem passionis libere, bibit ille; quod tibi datur, prior ille passus est, ut se consolaretur, tamquam diceret, quid times pati pro te; prior passio pro te. Idem in tract. 3. in Joanne. Corrigena est voluntas tua ad voluntatem Dei, non voluntas Dei circumdanda est ad te, & rectum habebit cor. Idem in Psalm. 37. Houdry Bibl. Crit. Theol. de Myster. Tom. I.

delere poterit delicta mea, tuque justitiam satisfacere. Avhor sermone in omnia Biblia argumenta, in Passione Quadragesima. Egrissus est JESUS trans torrentem Cedron, ubi erat Hortus; Fideles cum Salvatore Mundi in fatalem hunc hortum, qui heu! quantum a terrestris paradiso abhorret! Primus Adam in paradiso terribis postus fuit, ut ibi omnibus perfrueretur delictis; secundus vero Adam ingreditur solum, ut hauriat calicem repletum amaritudine. Paradisus ille floribus confusus erat; hortus hic autem fert Salvatoris tribulos, & spinas. Paradisus ille habebat arborem vitæ, hortus hic fructus alit mortis. Paradisus quatuor fluvii irrigabatur, qui illius viriditatem, atque pulchritudinem fovebant; hortus autem iste irrigandus est lacrimarum, & sanguinis eacalytho, qui speciem illius magis squaidam, atque horrentem efficit. Terrestris paradisi sedes erat innocentia; hic hortus vero locus est, ubi peccatum puniendum est. Terrestris paradisi aperta erat imago statum beatorum; hortus hic autem futurus est imago penarum, quas omnia Mundi peccata promeruerunt.

Hæc sententia in vobis, quod est in CHRISTO JESU. Ad Phil. 2. Asequitur mundus afflicti cordi JESU. Non solum miseratione hestamur status miseri, ad quem redactum videmus Salvatorem ad agonem redactum, & redactum videmus lacrimas fundamus ad aspectum sanguinis, quem pro nobis effudit: Sensus hic æquissimus est; & illud ne novissimum quidem mortalium negaremus, qui pro nostra utilitate vitam suam sacrificaret. Ille mihi videtur potius invitare nos, ut lacrimis prosequamur propriam miseriam, quemadmodum paulo post dixit piti mulieribus, que concomitabantur illum, cum bajulans sibi Crucem Calvarium versus proficiscebatur: Nolite flere super me, sed super vestram infelicitatem. (Luc. 23.) Efflite vos dolores vestri argumentum, & propria plorate peccata. Hoc pacto idem sentietis, quod hic homo-Deus, qui tamquam reus, exhaustus viribus, facie præ moreore tabescente, vi doloris humi jacens crementis lacrimis plorat mala, que nobis adfert peccatum. Quam magis persequa nobis dare potest indicia amaritudinis cordis sui, quam miscendo lacrimas cum Sanguine suo ad plorandum, ut par est? Heu! Auditor mi, propria infelicitas tua, que a trulit Deo tuo adeo gravem dolorem, nullum tibi afferret propter te? Hoc vocatur induere sensus cordis CHRISTI JESU. Hoc gravissimo dolore conficitur ad nostrorum peccatorum intuitum. Quodnam aliud obiectum in vobis dolorem criminum vestrorum cedere potest, quam cogitare, ad illorum veniam merendam opus fuisse, ut Deus ad mortem usque tristeretur, & expiaret illam per hæc ipam mortem, qui ultro se offert, quantumvis repugnet videretur haustu calicis adeo amari.

Quomodo inire potest in quem intravit ipse, & discipuli eius. Joann. 18. Ingre diamur, qui heu! quantum a terrestris paradiso abhorret! Primus Adam in paradiso terribis postus fuit, ut ibi omnibus perfrueretur delictis; secundus vero Adam ingreditur solum, ut hauriat calicem repletum amaritudine. Paradisus ille floribus confusus erat; hortus hic autem fert Salvatoris tribulos, & spinas. Paradisus ille habebat arborem vitæ, hortus hic fructus alit mortis. Paradisus quatuor fluvii irrigabatur, qui illius viriditatem, atque pulchritudinem fovebant; hortus autem iste irrigandus est lacrimarum, & sanguinis eacalytho, qui speciem illius magis squaidam, atque horrentem efficit. Terrestris paradisi sedes erat innocentia; hic hortus vero locus est, ubi peccatum puniendum est. Terrestris paradisi aperta erat imago statum beatorum; hortus hic autem futurus est imago penarum, quas omnia Mundi peccata promeruerunt.

Debemus fatem do. Jere cogitantes dolorem Dei patiens pro peccatis que nō commisit. Ego sum qui peccavi, ego inique egi, veniar obsecro manus tua contra me. 2. Reg. c. 24. Ego sum nocens; oportet ne, ut innocens nocenti debitas penas lauat; Verum est, unum hominem Deum concepit dolorem omnem, quem peccatum meretur; quia unus ille intellexit duo hæc extrema adeo longe seposita; Deum, & peccatum; alterius quidem dignitatem, alterius vero indignitatem, & quamvis non nisi speciem peccati præferret, ploravit, & detestatus est peccata nostra cum incomprehensibili dolore, qui efficit, ut sanguineus sudor ex omnibus Sacra Corporis sui partibus emanaret. Sed ut illa sanguis hic delect, peti, ut lacrimis fuis nostras adjuvamus, nostrumque dolorem suo, quos ipsi penitentia, dolorique sensus pro peccatis nostris fovere debemus; Etenim si semel alicui fuisset, quid sibi vellet hoc verbum, Deus lætus, suprema majestas a creatura vili indignissime habita, dolor statim invaderet cor nostrum, & illud replet amaritudine. Lacrimæ nostræ non exarescerent; nullomque in hac vita gaudium gustare possemus, nobiscum tant reputantes majestatem hanc adeo sublimem a nobis lætam fuisse. Sæltam ex crementis lacrimis, quas homo Deus effundit in hoc agone, intelligamus, quas super nosmet debemus effundere.

PARAGRAPHUS IV. Quid ex Theologia in hoc argumento haurire liceat.

Procella, que in corde Filii Dei exorta est, non fuit unius tantum affectionis effectus. Anima ejus quatuor adeo violentis motibus erat agitata, ut circa miraculum illos vix sustinere poterit, quin moreretur. Primus fuit tristitia mali presentis, qua afficiebatur: Caput contritari; alter fuit timor futuri mali, qui illum terruit: Caput parvæ; tertius fuit tedium, & admirabilis nature repugnancia, que tot tantaque horrebat supplicia: Caput radere; quartus fuit archidima cordis angustia, nullum exitum videntis, qua ex tot inlavorum abyflo possit emergere. Sed ut post S. Thomam (3. q. 15. art. 4. & 57.) docent Theologi, non ex inopinatio furens hæc procella in ejus corde infurrexit; neque timor, ac tristitia, tedium, ac desolatio illum ad agonem redegerunt, & ex eo cruentum sudorem expleverunt. Sed ratio, sapientia, præmeditatum consilium redegit illum ad hunc statum miserabilem. Hoc multo ante præviderat, secum sæpe animo volutaverat, de hoc cum discipulis suis libentissime habebat sermonem; & si invenit se tamquam suo obrutum dolore, hoc factum est, quod id arbitratu est decere gloriam Patris suis & hominum saluti esse necessarium.

Ad rite intelligendum admirabilem effectum interioris prælii, & mortalis agonie, quam pertulit Salvatoris anima in horto Olivarum, sciendum est, Dei Filium quatenus hominem similem nobis, obnoxium fuisse non solum doloribus, & miseris corporis, ut homines ceteri; sed etiam subiectum motibus appetitus, quos affectus, & cupiditates, aninique perturbationes vocamus: cum hoc tamen voluntatem, sed e contra illius præbarent imperium; neque ciebant eas turbas, quo sæpe numero caliginem offundunt nitidissimis etiam luminibus rationis. Sed hæc in occasione mundi Salvator ipse libertatem permisit omnibus affectionibus, que ipsum maxime valenter consistere; omnes suscipit sensus amaritudinis, quos ipsi inspirant, eisque permittit, ut omnem in cor suum impetum faciant, quem facere poterat crudelissimæ, turpissimæque mortis timor, omnium humanorum scelerum horror, que iam ob oculos illius versabantur, & quibus se onustum videbat; & denique tristitia, que oboriri poterat ex cogitatione modici fructus quem ex passionibus suis erat percepturus. Ceterum quemadmodum ipse simul erat viator, atque comprehensor, secundum superiorem animæ partem videbat Deum, ideoque fruebatur ineffabilibus deliciis, quibus in Cælo gaudeat beati, ita ut miraculis opus sit ad hoc, ut propter

Quis non timeat, si timet ille, quem omnia timeo? Si pavet ille, cui omne genua curvantur, si ille, qui est mors mortis, mors appropriantur permissit. Epiphanius de passione CHRISTI.

Non speciem incarnationis suscepit, sed veritatem; debuit ergo, & dolorem suscipere, ut viniceret, tristitiam non excluderet. Ambrosius in can. 22. Luca.

Pro me doluit, qui pro se nihil habebat, quod doleret. Idem ibidem.

Suscipit tristitiam meam, ut michi lætitiæ suam largietur. Idem.

CHRISTUS ait: Transfer a me calicem istum, quasi homo merem recusans, quasi Deus sententiam suam servans. Idem lib. 10. in Lucam.

Hortus erat Paradisi locum designans, ut in Paradiso malorum omnium initium factum est, sic in horto CHRISTI passio incipit. Cyrillus lib. 11. in Joann.

Confortans est CHRISTUS ab Angelo, ex fructus magnitudinis, non subtrahit dolorem amaritudinis. Beda in cap. 22. Luca.

Prosternit ille Sanguis tanta fuit virtute, ut velus quoddam diluivium salutare, orbem terrarum a suis sordibus expurgaret. Cassiodorus in Psalm. 139.

Sublimem admirabilis Philophia virtutem tradidit Dominus, cum exemplo nos doceret, etiam natura horrore percussa, ac viriditate, esse Deum sequendum. Chrysostomus homil. 84. in Matth.

Cum dicit CHRISTUS, transfer calicem hunc a me; non sicut vitæ vocat natura, & eamquam fragilitatis, & tepiditatis agit humanæ. S. Leo serm. 7. de Passione.

Non solis oculis, sed membris omnibus sensit videtur CHRISTUS. Bernardus serm. 3. in Dominic. Palm.

Ue tepiditatis tua robustas, maestria (Luc. 22.) & turbato quietos faceret. Idem serm. de S. Andrea.

Anxius cordis tui dulcissimus indicabat sudor ille sanguineus, qui creationis tempore de sanctissima carne tua in terram gustatum diffusus. Anselmus in specul. Evang.

Quid stas, o anima, accurre, & suscipias illas guttas lætæ. Idem.

Sicut corona soli Regi competit, sic propria voluntas soli Deo. Idem lib. de siml. cap. 8.

Quomodo Filius Dei quatenus homo obnoxius fuerat affectibus humanis, & quid discriminis effectus inter illius, & nostras cupiditates.

Quomodo Filius Dei quatenus homo obnoxius fuerat affectibus humanis, & quid discriminis effectus inter illius, & nostras cupiditates.

hunc amaritudinis abyssum, quos miseracionis sensus, quas lacrimas non excitaret? Idem.

Rabies inimicorum Saluatoris, & Carnificum faviata ex- plere non poterant desiderium patiendi pro nobis: opus erat, ut amor ejus cum illis conspiraret ad inferendam cordis ipsius interiore passionem, quae tantum externorum corporis dolores superaret, quantum amor suus inimicorum crudelitatem superabat. Ut hoc illi cederet sententia, coer- getur motus affectuum, qui aliquod afferre poterant solatium, amorem, spem, gaudium, & aditum praebet affectibus, qui assurgere conseruerunt, terrore, dolori, taedio, Inter- pellat commercium inter superiorem, inferioremque par- tem, Deum inter & hominem: Juge operatur miraculum, ut pro nobis pati possit, & cuperemus, illum miracula ope- rari, ut nos eximeret a poenis pro illo subeundis. Omnem permittit vim imaginationi suae, ut sibi repraesentet quid- quid crudelitas est in tormentis; quibus utitur ratio- nis suae luminibus, ut suis oculis subsistant, quidquid in- dignum est, & contumeliosum, Ejus imago omnibus obiectis perterrita, & ratione ipsa animata momento tra- ducit sub oculos illius omnia sua passiones supplicia, cum sevisimis eorum circumstantiis, ut acerbus, quam in ip- sa passione torqueatur; supplicia enim tunc corpus dima- xat, eaque subinde unum post aliud torquebant; cum mo- do omnia simul exercebant cor illius, quia aliquod eorum violentiam vel prohibeat, vel minuatur. Tunc cor illud af- fectum longe magis sensit contumeliam, quam passus erat, cum videretur, proderetur, negaretur, derelineretur a Discipulis suis. Alape, irrisiones, blasphemiae, turpis nu- ditas, indigna Barrabae praetio secessit obtulerunt eum om- ni ignominia; flagella, spinas, clavi, crux praecoxi actio- nis exercebat omnem suam crudelitatem in illum, & graviter perculerat cor ejus, quam deinceps corpus illius. Poterat ne amor JESU ingeniosius ipsum torqueat? Sed po- terat ne ingeniosius nobis ostendat, quantum nos diligit, quantum a nobis diligi & veltit, & meretur? & post hoc illum diligere delectabimus? P. Nepom in Christianis Con- siderationibus tom. secunda.

Eccc quid Maadi Saluatoris passus est in corde suo pro singulari nostrum! Sed cur passus est, nisi ut exiparet pecca- tum? Quomodo enim peccatum sit in corde, ex cor- de animae, Dei Filius inquit, carnis male cogitationes, adu- lteria, fornicationes, homicidia, in corde etiam incipere debet poenitentia. Hujus rei exemplum nobis praebet J. CHRIS- TUS in horto Olivarum; ibi sensit ille extremam tristi- tiam; cum enim gravatus esset debitis peccati, quin illud patrallet, vult re adhuc integra illud delectari, antequam poenas luat. Iisdem rationibus utamur, Fideles, ut eam- dem in nobis contritionem excitemus; nobismet ideo re- praesentemus peccati deformitatem, & odium, quo Deus illud persequitur, aeterna supplicia illi praeparata, & quid- quid perulit JESUS CHRISTUS, ut nos ab eo liberaret: denique cogitemus hanc gratiam copiam, quam Saluator no- bis promeritum est, & infeliciter in quam certissime rue- mus, nisi profecerimus, & nihil intentatum reliquerimus, ut nostrae reconciliationi cooperemur. Abbas de Monmorel bo- nilla de Passione Domini nostri.

Si dicitur vulgo cor primum omnium vivere, & novissi- mum mori: addere licet, Cor Saluatoris primum, & no- vissimum pati: quoniam desiderium satisfaciendi iustitiae Patri sui pro peccatis hominum facillime praevertere cru- ditas suos, & pati simul omnia, quae nonni deinceps, & per intervalla, & partes passus est; vel sicuti omnia simul creata efficere non poterat, ut satis pateretur, ip- se utitur maxime violento omnium agentium, suo videlicet amore per acrem dolorem, quem concipit ex aspectu pec- catorum mortalium omnium, quibus se videt oneratum. Dolorem, qui pertransit animam ejus, qui illum immer- git in amarissimam amaritudinem, & praecipitem deficit in abyssum tristitiae, ac talem facit impressionem in corpore ejus doloris hujus magnitudine oppresso, ut inde exprimat sanguinem sudorem, quem omnia facula admirata sunt. Auditor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, ea in Passione, qua, iner Mytheria invenitur.

Cum Dei Filius seipsum privaverit eo solatio, quod in se poterat invenire propter visionem beatificam, qua ani- ma sua perfruebatur; neque ullum reperire in Apostolis solatium, quibus aperuerat cor suum; Spiritus ejus repletus fuit sanctis obiectis horribilium tormentorum, quae sibi pa- rata erant, ingratitudinis hominum, pro quibus passus erat, modici fructus passionum suarum, & eorum omnium, quae in corde illius impressionem facere poterant. Hinc profectum est taedium illud cum quadam cordis coarctatione junctum: Hinc mortalis ille pavor, hinc denique incomprehensibilis illa tristitia, de qua loquitur Evan- gelium: Capis radere, & melius esse (Matth. 26. & Marc. 14.) Hoc illum deficit, atque in terram prostermit, quasi Pa- tri suo nocentis habitu multam perolaturum. Dicendum sane est infinite vehementem fuisse pugnam tristitiam affe- ctum ipsius; quandoquidem ille, qui vim, virtutemque tribuit omnibus creatis rebus; ille, qui futurus erat tor

Saluatoris amor fecit, ut ille ex- dolores ex- ternos ex- rictibus om- nibus cru- deliores;

Cum volue- rit Dei Fi- lius in- cere pas- sionem suam a dolore in- ferri;

Amor Sal- uatoris fa- cit, ut cor- uentium corpus sui- passeretur;

Miser au- tem ad que- tristitia, & dolor redi- gunt Dei Fi- lium in horto Olivarum;

Martyrum fortitudo, qui tanto animi ardore mortem cog- cupierat, qui exire adeo illum deponerant, qui arden- tibus votis illum expectaverat: Ecce quomodo corat, usque dum perficitur; (Luc. 22.) ipse tamen ad illius accellum contemnit, & ea proferit verba, sciendibus praemiseracione marmoribus, rapibusque apertissima. Tristis est anima mea usque ad mortem, (Matth. 26.) Tanto enim conscieba- tur merore, ut hic illic omnia hujus mundi mala parere posset; quoniam in vehementia sua complectebatur ea om- nia mala, quae hominum singuli pro suis quibus secleris- bus pari debissent. Itaque Evangelium eum statum, ad quem JESUS CHRISTUS redactus fuerat, agnomem vocat: Factus in agonias, (Luc. 22.); quod nomen mortalem signi- ficat pugnam ad exemplum eorum, qui morte accedente, acerbissimas sustinent convulsiones. Hoc autem accidit postquam qualibet affectione singulari fuit lacessitus, postquam tedium, & molestia illum oppugnavit, pavor illum op- pressit, & tristitia penitus obruit; hae omnes affectiones in cor ejus impetum faciunt, inter se collidunt, & per hanc collisionem illud discedunt. Etiam hinc quidem tot, ac tam terribilium suppliciorum timor, illum moratur, & retinet; inde vero desiderium adimplendi voluntatem Patris sui illum impellit, & excitat; cogitatio crucis cum omni horrore, qui eam comitatur, sanguinem glacie veluti adfringit; amor erga homines efficit, ut omnia subeat tor- menta, ita ut simul fugiat, & secleretur idem obiectum; mortem simul formidet, & cupiat. Cor ejus accepit est meum inter & audaciam, fugam inter & desiderium, navis instat, quae hinc impellitur facta, inde alio fluctu repel- litur, venti unius turbine rapitur; & aliteris vii pari cum impetu factura, ac mox utriusque partem movetur. Hic ille situs est, in quo cor Saluatoris invenitur, hoc in agone mortali, ubi opus est, ut omnes colligat vires animae suae, ut contra furentes adeo affectuum suorum collisiones obri- gescat. Auditor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, in tom. primo mysteriorum.

Miram est videre mutationem, quae in singulis ictus fit in anima, & corpore JESU CHRISTI. Id nunquam cre- deremus, nisi fideles Historici videret illius, quibus citra im- pietatem fides negari nequit, testarentur. Ubi enim in Hortum pedem intulit, coepit experiri in semet tristitiam, & angustiam cum pavore adeo terribili conjunctam, ut redactus fuerit in statum omnium miserum, ita ut ad Discipulos suos conversus, illis visus fuerit expallere, oculos lacrimis suffusus habere, vocem singulibus, atque suspensis intercessam, genua trepidantia, & toto corpore contremescere; qui eo vocis tono, qui praemiseracione fa- xa seindere potuisset, dixit illis: Tristis est anima mea usque ad mortem. O Saluator, Deus meus, quid ais? Quid tibi vult hoc verbum? Tristis est anima mea usque ad mortem, Quid? Tu qui es aeternum Patris tui Celestis gaudium, tu qui Angelorum, Beatiorumque in Paradiso felicitatem constituis; tu tristis? & haec tristitia tua tanta, quae tibi vitam postea auferret, nisi eam reservares ad majora, eaque diutius perferenda? Joannes dilectus JESU Discipule, audire ne potuisti verbum adeo triste, quin praedolore, & miseracione cor tuum secleretur? Tu vero Petre, qui semper tanto amore profectus es optimum magistratum tuum, quomodo praesto non figniti, ut in tam urgenti periculo ali- quod illi solatium afferres? Vos autem Christiani Auditores, quinam sunt sensus vestri, cum adeo luctuosum spec- tuculum intuemini? Intelligitis ne horum verborum sensum, & vim? Tristis est anima mea usque ad mortem. Saltem id as- sequi contendite, & si fieri poterit metimini altitudinem hujus Maris amaritudinum, cujus fluctibus mergitur afflic- ta Saluatoris anima; ita ut dicere possit: Omnes fluctus tui super me transierunt. (Isa. 41.) Auditor Recens.

Ita ille, qui aliorum praesidium, & fortitudo est in as- slictione, sese dolori tradit; ita consolator omnium ho- minum, decidit, & deficit; ita gaudium Caeli, ac terra tristitia conficiuntur, & JESUS CHRISTUS, ut sibi corda nostra deliniant, obrui vult nostris infirmitatibus. Duo po- tissimum mortalem hunc dolorem illi pepererunt; primum magnitudo, & infinita multitudo peccatorum mundi, quorum singula menti illius overabantur, cum aperta cogi- tatione Divinae majestatis tunc secleribus laeae, & interitus hominum aeternis suppliciis detestatorum. Alterum fuit ingens eorum numerus, quibus mors sua inutilis erat fu- tura. Quomodo hunc quidem consolabatur illum cer- ta spes fructum ex passione sua percipiendum; ita in- de gravi consciebat dolore cogitans, quod paucis pro- soluturum esset hoc pharmacum, quod amor suus praepara- verat universis; neque aliam inveniebat consolationem, nisi adquietens immutabilibus decretis Patris sui jubentis illum pati etiam pro iis, qui ex passionibus ejus nullum essent fructum percipientes, Libet, cui titulus: Passiones Domini nostri JESU CHRISTI.

Timor est animae motus ortus ex apprehensione mali fu- turi; & quo major est impressio, quam gignit, eo majus est malum; & quo minus abest, eo inevitabilis videtur.

Alla hypo- tiposita fin- tur ad quem Saluatorem reddi- tristitia de do- loris violen- tia.

Duo possit sine causa doloris JESU CHRISTI.

De affectibus, quibus percipiatur amor, ut in Tri-

Tristitia tunc oritur; tunc malum adest, & ejus crescit violentia, quo magis malum augeatur, & decrevit spes ex illo emergendi. Tedium non aliud est, quam anxietas quaedam, & afflictio spiritus, quae consuevit eos premere, se qui pluribus leptis malis videt: quorum unum evitare ne- queat, sequitur in alio incidit: quippe ad patiendi neces- sitatem illa redacti, & nescentes, quae eligant, vel relin- quit, crudelibus ditionatur sollicitudinibus, quibus an- dolem eorum torquetur, quin consilium capiant; etenim quo- cumque vertant se, nonniis funesta vident, ac tristitia. Ago- nia tandem proprie loquendo est novissima doloris expres- sio, quam parit trium harum affectionum impressio, & aliae enim quae illis admiscuntur, cum enim certam singula aditantur animae impetrate, eam violenter lancinant, quod aliquando mortem parit. Auditor Anonymus.

Si scire vultis, quinam fuerit exitus certaminis tot af- fectuum, qui in corde amabilis hujus Saluatoris infurex- erunt, ecce illum in eo symptomate inaudito, quod acci- dit, quomvis plurimi Doctores naturaliter, & citra mira- culum contigisse putant, & quod praeter propter hoc con- tigit pacto. Cum mortis terrorem animam Saluatoris op- primerent, sanguis illius circum ejus praecordia recessit; natura enim constitutum est, ut in pavore fiat sanguinis re- versio, qui in centrum cogitur, omnibus membris libenter generale hanc contributionem probantibus ad usendum, servandum vitae principium, unde ulverent, ut corpus totum contremiscat, & expallescat. Contra vero proprium fortitudinis, & audaciae est, propellere sanguinem ad ex- timum corporis superficiem; quomobrem oculi micare, & facies videretur ignescere. Sed in hoc duorum affectuum ve- hementiorum conflictu, vix timoris excessus omnes sangui- nem circa cor congestit, cum fortitudinis nili metum su- perante, & violentae extrudente, sit quidam veluti altus, qui repente magno cum impetu erumpit. Primus hic altus alterum ciet; hic autem tertium fluctum instat, qui se- met invicem trudent: Ita ut sanguis spirituum commotione incalens, neque reperiens vasa, quae illum continere va- leant, variis in locis illa disrumpit, & sibi viam facit per poros, qui eodem tempore hifcunt, & exitum pandunt; sanguis cutem perforat, penetrat vestimenta, & per grumos in terram usque descendit. Et factus est sudor ejus tanquam guttae sanguinis decurrerunt in terram. Quod spectaculum fide- les, videre angustium undique sudoris instat fluentem ex aegroti alioquid fandum in crisi! O tristitia, o Dei mei de- solatio! Angeli, homines, Caestae Spiritus audistis ne un- quam verba fieri de tristitia tanta, quae sudorem eliceret ex omnibus artibus non solum in ingentes aequae guttas, sed sanguinis, terram universam irrigantis, & corpus ab- jectum, prostratumque cooperientis. Pretiose Sanguis Sal- uatoris mei, qui effusus es propter scelera mea, postum ne videre te ex membris omnibus effluentem, quin unam lac- rimalium fundat? Heu! Deus meus, video te in hoc ama- ritudinis calice immersum, & cor meum adhuc omni fen- sibi caret in tanto doloris obiecto! Quasi facti non essent oculi duo ad peccata nostra ploranda, totidem tibi oculos facis, quot venas, ac arterias habes in corpore, ut totidem valvas aperias dolori, & flores illa, ut merentur, lacrimis sanguinis. Auditor Sermonum in omnia Ethica Chris- tiana argumenta.

Quod portentum! videre Caeli gaudium tristari, Dei for- titudinem contremiscere, vitam ipsam mortis metu laborare, & ai laborare, ut re ipsa mortem subiret, nisi adhuc se ad majora supplicia reservaret. Sed quam, amabo vos, est hujus doloris vehementia, quae efficit, ut suos praetertens amaris sanguinem fundat? Non dum intuetor flagella, non elavos, non spinas, neque alia passionis instrumenta, sed amor suus in antecessum eorum rerum omnium officio fungitur; & perinde ac anima creata non possent illum fa- tis excruciare, utitur agentium omnium validissimo, amore scilicet, qui efficit ut dolor in penitissima cordis penetralia pervadat. Cum ipse de passione sua cum Di- scipulis colloqueretur, quod sapius facere consueverat, illam modo Calicem, modo Baptismum vocabat: Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum? & alibi: Bap- tismus habeo baptizari, & ecce quomodo corat usque dum perficitur? Sed dicamus ipsam utrumque in hoc agone mortali experiri. Hic amarissimus est Calix, qui ipsam Saluatoris animam pervadit, ut illum amarissima mergat amaritudinem; baptismum est sanguinis, quia madefacti, & exteriores om- nes corporis sui partes cruentat, & deficit in terram? Idem.

Dubitandum non est, utrum afferere liceat, nostrorum peccatorum aspectum redigisse Dei Filium in statum hunc deplorabilem, ut aqua sudaret, & sanguine. Ut nobis sit de hac veritate persuasum, considerandum est, Salvatore- m considerasse peccatum secundum triplicem rationem, quam ha- bebatur cum Deo, cum hominibus, & cum ipsa persona sua. Dei habita ratione considerabat peccatum tanquam inju- riam, quae merebatur odium suum, ipsumque ad iracu- diam provocabat. Habita hominum ratione considerabat illud tanquam supremam eorum calamitatis principium. Ratione vero sui ipsius habita illud considerabat tanquam

fas eade insurgere.

Racesus Solorum J. C. sangui- neo sudore indicatur.

Torturum peccatorum intuitus J. C. de sol- 92.

absolutam necessitatem, propter quoniam ipse horribiles pau- nas, & crudelissimam subire mortem cogebatur. Tres haec considerationes, triplex doloris, ac tristitia genus in corde Filii Dei pepererunt. Primi principium erat infinitus amor, quo Patrem suum prosequeretur; alterius caritas ardens, qua homines complectebatur; tertii denique amor Sanctae suae humanitatis. Quia Patrem infinite diligebat, hic hu- peccatum, quod in tantum cedit dedecus Dei, illum cru- deli modo torquebat. Quia unice amabat homines, hic peccatum, quod est aeterna illorum calamitatis causa, in- credibili eum dolore afficiebat. Quia Sanctam humanita- tem suam ineffabili caritate prosequeretur, hic peccatum, quod sibi statum dedecoris, & tormentorum altitatum erat, mortali pavore animam ejus replebat. Hinc conjicte quan- tus extiterit dolor amabilis hujus Saluatoris, cum sibi ad- intuentum proponit hanc multiformem tot scelerum collu- viem, quae contra Patris sui Majestatem infurberant; Ae- ternum exitium, quod illorum auctores meriti fuerant, & impositum sibi pro illis ad extremum usque quadrantem satisfaciendi necessitatem. Auditor recens.

Narrat Evangelium, Salvatore vii ingressum in Hor- tum, incepisse pavere, & manifesta praesulit hujus tim- oris indicia per mentis agitationem, faciei pallorem, corporis totius trepidationem, & sudorem ex omnibus mem- bris corporis sui manentem. Nihil mihi quidem, Fideles, videtur a Deo remotius, quam timor in eo, qui supra est potentia, qui nihil obesse potest, vel resistere. Itaque non per cordis imbecillitatem, neque fortitudinis defectum timeret; sed ostendere vult, se quatenus hominem similem nostri, non secus ac homines alios sensibus obnoxium esse; & postquam nos docuit, ne tingeremus vim, & foremque inimicorum, ostendere nobis voluit exemplo, non secus ac Verbo, Deum unum esse, cujus iustitia, iracundia, & sup- plicia sint pertimescenda. Itaque nobis timeret, qui meriti sumus effectus maxime terribiles ejusdem dignitate, ad quos a cunctis nostris avertendos, in se ipso dignitatem exciperet. Hic autem pavor gravissimos in illo tumultus ciet per horrorem terribilium cruciatuum sibi impendentium, & jamjam ob ejus oculos obversantium. Heu! Celaturo- centissimus quisque sui supplicii instrumenta; sed divina iustitia postulat, ut ob Saluatoris oculos exponatur, & quin ab illius cogitatione amoveatur, imaginatio sua ef- ficat, ut sumat omnes crucis suae dimensiones, repraesentat illi prodictionem Judae, conjunctionem Scribarum, & Phar- iseorum, militum furorem, opprobria, & contumelias ini- micorum, carnicium sevitiam, omnemque sumensum sup- plicii sui apparatus. Quae congeries, vel potius, quae tor- mentorum confusio! Omnia haec eodem simul tempore pater per acrem, distinctamque hypotiposim, quam ipse illi exhibet imaginatio! Scio quidem Patres nonnullos credidi- disse metum mortis; & tormentorum indignum fuisse for- titudine ipsius, & cum Patrem deprecatur est, ut avertet ab ipso huic calicem, eumque procul foveret, ob- jectum timoris hujus fuisse mortem aeternam, quam homi- nes promeriti fuerant, ad ejus aspectum pro nobis tre- pidavit: sed communis est sententia, cum ille sese voluerit subjicere omnibus infirmitatibus nostris, pavorem tot terribilium ponarum, quae terrorem incutere poterant in audacissimum quemlibet, in illo omnem pepercisse impres- sionem, quam ille permisit, ut faceret. Idem.

Quodnam esse poterat obiectum adeo triste, funestum, & simul adeo terribile, ut adeo acerbum dolorem, terro- remque lethiferum, ac tantam desolationem inferret? Ani- ma Magna, quae non nisi generosus sensus concipias, & quae dolere non poterat nisi ob causas, quas tibi merentur a te audiamus causam effectus adeo mirabilis? Heu! Non aliz inveniri possunt causas nisi propria peccata. Ita est, peccatum, Dei inimicus, nemo erat praeter unum te, qui possit parere tantam turbam in sacro corde Saluatoris mei; qui efficere posset, ut hominum integerrimos, atque sanctissimos extimesceret flagella ire Dei, & terribiles ef- fectus ultionis ejusdem; qui turbare posset infinitum gau- dium, quo beata illa anima in clara Dei visione fruebat. Propter mala, quorum tu unica es causa, homo Deus ita doluit, ut nullum admittere valeat solatium, atque ad detorquendum ab hominibus aeternum supplicium, quod illis consuebat; hic Homium Saluator se se offert om- nibus cruciatibus, quorum sola cogitatio illum terret, & urget, ut naturali sensu deprecetur a Patre calicem adea amarum, qualis est sua passio. Verum ardens desiderium salvandi peccatorem fuerit, ut sese offerat ad omnia, & sanguineis lacrimis miserias prosequatur. Auditor sermo- num in omnia argumenta Ethica Christiana in Mytheria Tomo 1.

Cum Dei Filius ad nostrarum miseriarum intuitum con- tristatus fuerit, dolendum nobis est, Fideles, eo quod cum est nobis, in tristem redegerimus statum, quem nuper vobis exposui. Argumentum eo magis aequum est, quo magis liquet peccata nostra causam fuisse tristitiae, & mororis illius, & licet, non alii extiterit peccatores, quam nos, eundem tamen dolorem fuisse concepturum, juxta illud S. Pauli Verbum: Qui dedit semetipsum pro vobis. (ad Galat. 1.) Igitur pro

Cur J. C. voluerit in- cepit preser- vationem, quam si mor- tificis & her- bus timoris causa.

Peccatum funestissim- obiectum est. & asperitudo ad terrorem tristitiam J. C. inferre- dum.

Dolendum est nobis, eo quod causa fues- rimus dolere J. C.

... & singillatim propter peccata mea se se tradidit tristitia, ac dolori. Vestra igitur, & mea peccata erant veluti secreti carnifices, qui ex venis illius sanguinem hauriebant, & illi tantum dolorem interebant. Ita est. In tanta nocentium turba nos fecerant, & quamvis criminosa nostra permixta essent in communi tot aliorum colluvie, quæ erant mortis suæ causa, illa tamen ob oculos suos hænebat præsentia. Secutum illud peccatum, quod hominum aciem sefellit, oculum ejus minime sefellit; alterum hoc tam caute, ac per adfectatam nequitiam patrum, cordi illius lethale vulnus infixit, atque tot inter brachia, quæ illi mortales ictus perulerunt, tum novit; ac tibi dicere potest, ut Princeps ille, qui inter se opprimentes novit illum ipsum, quem in Filium sibi adoptaverat, dextra tenentem pugionem, quo sinum ejus confoderet. *Et tu Fili!* Tu Fili mi causa fuisti dolorum meorum, & mortis meæ. Hæc olim cogitatio sanctum Penitentem ita permovit, ut cor seiscum fuerit præ dolore, & profocaverit suspiria, atque singulus, quos verus dolor exprime conperat. Nos beatos, Fideles, & hujusmodi dolore perciti possemus saltem lacrimis, quæ sunt purissimis cordis cruor testari nos summo dolore confici, videntes illum causa nostram tot doloribus confictum. *Idem.*

Facies causæ sanguinis sudoris. Mundi Redemptor sudavit Sanguine pro salute nostra; nos vero minimum etiam detractam laborem sustinere pro ipso; ipse totum ex venis corporis sui Sanguinem effudit, ego vero ex oculis meis lacrimulam non possum ejicere: Sed unde nam admirabile hoc factum oriri potuit? Consolator Angele, qui hujus prodigii testis fuisti, doce nos causam effectus hujus admirabilis. Sudor hic nonne contra naturam est? Nonne naturæ vires superat? Num miraculum est, quod ipsa operari poterit, quin se ipsam deleat? Dic ergo nobis, cuiam debeamus Sanguinem hunc, cujus Salvator est adeo liberalis, & prodigus? Debemus illum, primum infirmitatis corporis ejus; quod viribus exhaustum est per confictum affectum, quem sustinuit, debilitatum, ac attritum ita, ut sudoris loco Sanguinem fundat. Secundum illum debemus vi amoris sui, cujus ardor se se obijcens timori, & terroribus mortis inflammat omnes spiritus, totam Sanguinis massam incendit, & ad eam redigit subtilitatem, ut per omnes poros exhalet eo modo quo sudor accedente febricit agrotantibus manat. Tertio debemus illum magnitudinis virtutis ejusdem, & conatum, quem exierit ad superandum repugnantiam, & expellendum tædium, quod in eo parant infidelitas, & ingratitude nostra. Sudor hic, quæcumque sit illius causa, signum est ingentis prælii, & gloriose victoria, signum exitus amoris, zeli, & doloris sui. O quem conatum exercit contra naturam suam, quandoquidem sudat Sanguine! Quamvis est ardor amoris, qui primam hanc myrram distillare facit? Quantum desiderium salutis hominum, & gloriæ Patris sui, quod carnisicum præferat sevicium, & facit sacrificium voluntarium vitæ, & Sanguinis tui. *P. Novet in Meditationibus de Passione.*

Non alia quædam est Sanguinis hujus fidei causa quam ardor amoris, quo flagrant cor Salvatoris. Diximus jam, amorem, quo JESUS humanum genus diligebat, primam exitiis causam doloris cordis sui, & effusionis Sanguinis sui; quocumque enim modo sanguinem iste sudor ad examen revocetur, liquet factum illud adeo novum non aliam habere potuisse causam. Cum video Salvatorem hunc adpergunt Sanguine in Circumfusione, vel in Passione sua, hædus agere credo causas, & instrumenta vulnerum illius: ibi Sacerdotem video cultum manu tenentem, & primum illud sacrificium peragentem. Ecce manus vulnus inferentem, ecce instrumentum vulnus aperiens. In Passione video carnifices, manibus gerentes flagella, clavos, spinas; sed in horto video equidem JESUM oruentatum, cum vero, a quo vulneratur, non video. Non invenio spinas, non clavos, non alia instrumenta, quæ venas illius aperire poterint; tamen cruentum hoc corpus alicui vulneris auctorem redarguit. Vox ista cruoris clamat, illum manu aliqua effusum fuisse; video JESUM in horto Sanguine rubentem, sed in hac occasione illum solum video. Dicendum est igitur hunc esse, qui per semetipsum cruorem effudit. Sed quomodo? Ne inquiramus alibi, qua manu cor ejus fuerit vulneratum: auctor enim vulneris est amor cordis ipsius, in cruenta argumenta; ne dabitemus ultra de cordis ipsius sacrificio. Ecce cruorem fluentem ex vulnere, quo innocens victima fauciat est. Sed Salvator mi! quam more impatiens ardor te cogit hoc pacto mortem celare? Heu! non ne satis cruoris effundes in Pilati Prætorio, vel in Calvaria? Cur non expectas donec flagella, vel spinæ illum effundant? Reor equidem, ut gloriosus & Patri suo acceptus esset pretiosus Sanguinis sui sacrificium, voluisse per se illum fundere, & solum esse muneris hujus dorem: Cum enim in Calvaria Sanguinem dabit, præterquamquod non ager per se, tantummodo patientis; effundet etiam illum per carnisicum manum: horum scelus immiscebitur cum magno hoc amoris sui testimonio; & illi omnium nequissimum parabunt sacrilegium eodem tempore, quo ille maximum offeret sacrificium. Sed ut offerat sacrificium, cujus gloria para fit, ipse solus omnino

Sanguinem suum potest effundere. Addamus illum festinare effusionem hanc inexpectat aliorum ministerio, ut ostendat ardorem, ac vim amoris, qui moram patri non potest, ac prævertit tempus ipsum præscriptum a Patre. *Biron in Quadragesima pro Feria sexta in Parasceve.*

Non sub oculos tantum Apotolorum Salvator dolorem testatur suum: ad æternum Patrem afflictus illius convertitur Spiritus in fervore orationis suæ illi doloris sui vehementiam expositorum: *Pater, si possibile est transeat a me calix iste.* Pater mi, audi gemitus cordis mei. Si fieri potest, si licet per leges justitiæ tuæ, mecum dispensa a potu calicis hujus: vel si mortem meam petis, mors minus feve-ra tibi sufficiat. Liqueat orationem hanc non fuisse abolutam, neque significatam sensus efficacis voluntatis. Explicat solum imperfecta sua desideria, & vota conditionalia partis interioris animæ suæ. Quare? ut hoc verbo exprimat penarum, quas sustinet, magnitudinem. Dicendum sane est, dolorem cordis ipsius amarum, ac terribilem fuisse visum; quandoquidem etiam cogitaret Patris sui decretum, atque imperium, cui ne minimum quidem resisteret volebat; tamen ab illo postulat dispensari. Id autem agit, ut hominibus innotescat magnitudinem doloris sui, & illi Prophete sensum intelligant. *Attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus.* *(Thron. I.)*

Vultis ne scire, fideles, quandonam JESUS CHRISTUS majori dolore fuerit affectus, utrum cum inter tormenta veraretur, an cum illa prævidit, & illa menti suæ haberet præsentia? Vobis comparandum est solummodo status, ad quem in horto redactus est, cum illo, in quo fuit vel columnæ revinctus, vel confusus Cruci. Sustinet flagella, clavos, spinas tacens, cum manufactudine, cum vultu serenitate, ac spiritus tranquillitate, ita ut palam fiat in his omnibus nihil esse, quod illius speret constantiam; sed hanc vincit quodammodo visa est in Gethsemani. Dolet, queritur, in miserabile erumpit gemitus, pugnat in se contra se. *P. De la Colombiere in sermone primo de Passione.*

Unus est JESUS CHRISTUS, qui perfectum habuerit dolorem peccati; unus enim ille comprehendere potuit hæc duo, Deum, & peccatorem; bonitatem Dei, & peccati nequitiam; caritatem Dei, & ingrati animi vitium, quod in peccato continetur; & sicut in horto his omnibus ideis repletus est, & menti illius obversantur omnia peccata, quæ patrata fuerunt, & quæ erant deinceps patranda; ne miremini, si patitur myiticum hunc Sanguinis sudorem. Desunt ex oculis ejus lacrimæ, suspiria ex ore prodeunt, singulus erumpunt ex corde; & quasi id satis non esset; manat Sanguis ex omnibus artibus corporis sui. Carnifices, vestrum non est torquere vivam cor JESU CHRISTI. Caput illius spinis vestris tradidit esse; ejus humeri flagellis vestris; pedes, manulque clavis: vivens autem Dei cor non nisi Deus ipse affligere potest; & illud doloris jaculo transverberare. Verbum quod vocat ea, quæ non sunt, æque ac ea, quæ sunt, arefcit in hortum Olivarum omnes homines qui præterierunt, presentes, atque futuros, ut illius onerent humanitatem sceleribus suis; si-mulque omnia hæc horrentia spectra apparent illi, & carterativit se fe ante oculos ejus constitunt. Veni Adam infelix, veni calamitose Pater & avar inobedientiam tuam, & illam impone capiti hujus hominis-Dei. Inventores scelerum simul, & artium, miseri peccatores, qui præcessistis, & secuti estis diluvium, & adesse &c. Sed satis non est, si qui fuerunt, & sunt: peccatores futuri, quos labentia ferent sæcula, prodire ex nihilo, ut flagitis vestris obruantur Deum, qui vos est expiaturus. Sed quem dolorem parere non debet tot scelerum congeries, quandoquidem crimen unum illi potest mortalem tristitiam afferre. *Ex sermonibus mirabilibus, sermone de Passione.*

Sed, iterum dicam, quænam est causa tantæ tristitiæ? Quod objectum adeo funestum occurrere poterat menti ejus, ut ex oculis ejus sanguineas exprimeret lacrimas, cumque in adeo miserum statum redigeret? Non alia causa, fideles, inquirenda est præter sceleris nostra: *Desiit in eo iniquitatem omnium.* *(Isaia 53.)* Propheta testatur, Posuit Deus in illo omnia omnium peccata; Salvator se pro nobis vadium omnium constituit, & licet ipse nullum fecerit peccatum, immo neque facere poterit, se tamen omnibus obruit videt; ita ut secundum Apostoli verbum, factus fuerit ipse peccatum, & respicit se sicut victimam, in quam omnia devolentia sunt maledicta, quæ homines meruerunt. Ceterum novit ille infinitum odium, quo Deus peccatum execratur, scit, quousque divina majestas contumeliam afficiatur; ardet zelo reparandi gloriam, quam peccatum illi eripuit; ob oculos ejus versatur terribilis multitudo scelerum, quæ patrata fuerunt post parentis nostri inobedientiam, usque ad novissimum, quod in sine scelerum patribus; omnes distinguit difficultatiam seruat, & enormitatem; omnes distinguit difficultatiam, & cognoscit magnitudinem satisfactionis, quam divina exigit justitia; & videt se unum esse, qui illam valeat adimplere. Scit tandem peccatum deleri, & expiari non posse sine dolore; magnitudinem; & amaritudinem doloris ratio.

J. C. flagellavit Patrem naturalem de sideris, quo dispensari cupiebat a calicis potu.

J. C. plus passus est in horto, quam toto Passione sui ipso.

Nemo unquam concepit dolorem, quem peccati meo possit mihi J. C. ob oculos oculis erimina omnia verbositate in horto.

Quantum sceleris nostrorum ad specus mundi Salvatorum afflictoris, & quem inde dolorem conceperit.

Nihil atrocius fuit Salvatori, quam cogitatio modicum modicum si fructum, quod homini non periret, nisi erant ex passione sui.

rationem habere debere ad noxarum multitudinem, & enormitatem. Heu! cum hæc omnia illi essent percepta, quem in eo dolorem peperit horribilium omnium peccatorum nostrorum hypotiposis? Quam tristitiam vidit infusitam majestatem ita indignissime a vilibus creaturis læcesitam! Non miror, dolorem, inermemque hunc parem fuisse inferendo mortem illi, nisi ille vitam alius torquendum cruciatibus relevare voluisset. *Auctor sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta in sermone primo Mytheriorum.*

Gravissimus dolor, quo Dei Filius in horto Olivarum obrutus fuit, ille exitus, quod vidit se terribia quæque tormenta pro ingratis subiturum, quin nullum essent ex passionibus suis fructum percepturi. Hæc ipsissima fuit causa tædii, & angustia cordis sui, de qua loquitur Evangelium: *capite videtur.* Sed quantum dolorem attrulit illi ista cogitatio, quæ omnem illi auferebat consolationem, & lenimentum, quod percipere poterat ex adfectu mortis, & passionis suæ! Pro ingratis pati! tot tantoque dolores perferre, & medicum fructum referre! Quantumvis amarum sit pharacum, superatur illius hauriendi repugnantia spe salutis ex eo percipiendæ; sed pati sine ulla spe, & sine fructu; hic ille est calix amarus, quem debet depræcar: *Pater si possibile est, transeat a me calix iste;* mihi que persuadeo in perfecta obedientia, qua voluntatem suam subdidit Patris sui voluntati; hanc potissimum exitiis causam repugnantiam. Pro nihilo habet horrentem hunc omnium suppliciorum apparatus, quem sua illi representat imaginatio. Non ita, Pater mi, non querat de sententia tua; alacriter video angonium meum e venis meis effluentem; hilari animo amplector crucem, in qua me spiritum dare jubes; creata omnia, si vis, ad cruciatum mihi inferendum conjurem, modo passionem meam non fiat inutilis illis, pro quibus illis offero luctuosissime. Hoc tamen fiet in peris que mortalibus, quamvis unica sanguinis mei gutta sit par, ut mundum universum salvatum fiat. Heu! Crudelis hæc illum torquet cogitatio. Calicem hunc adeo amarum cogitur exaurire. *Idem in Allocutiis de Passione.*

Videre mihi videtur Salvatorem in horto, velat in teatro, ex quo universum prospicit terrarum orbem, potissimum vero reprobos, quibus profuturus non est sanguis pro illis effusus, & ad hujus sanguinis adspæctum replere cælum his amarissimis questibus. *Quæ utilitas in sanguine meo? Sicut aqua effusus sum.* Heu! Sanguinem fundo sine fructu. Hic velut aqua funditur, cujus nihil restat, neque vestigium, neque odor; minima sanguinis hujus gutta satis esset ad eos salvos faciendos, & illis nihil est profuturus. Heu! Opus ne est, ut homines intereant, cum mortem subiturus sum, ut eos salvos faciam? Opos ne est, ut passionem meam, & mors mea funesta sint, & ego siam filius meiis petra scandalis! Heu, Pater, non dico ista, ut conquerat de justitia tua; paratus sum ut sexcentas mortes pati, totidemque crucibus suffrag, quod milli arborum circumstant: non piger me sanguinem effundere; libenter enim pro gloria tua torrentes effundere; sed videre illud inutiliter fundi, cum tanti sit pretii, hoc nihil mihi tristius, & acerbissimè? Quid faciet vitæ meæ detrimentum, quid effusionem sanguinis mei, quid tot dolores meos, atque supplicia? Quid erit exigua mortalium manus, cum tot decies centena animarum millia interitura sunt? Ita fane dolore confectus exclamat: *Transeat a me calix iste.* Averte calicem hunc a me; etenim hoc vere illi amarissimum reddit, & quamvis de calce descendat Angelus illum consolaturus, qui proponit illi omnia argumenta, quæ poenas illius possunt mulcere, nihil satis valet illi solatium afferre, cum tantum hoc malum vestretur ob oculos ejus. Quapropter nihil illi faciendum superest, quam adorare supremam Patris sui voluntatem, se illi subijcere, ac se illi mancipare; ita ut facie in terram prostratus, eo in habitu, qui ad iram Patris stectendum unus omnium aptissimus est, subdat se divina voluntati, quam inexorabilem conspiciat, & quæ præcipit illi ut bibat calicem hunc, ad cujus adspæctum contremiscit cor ejus; sentitque pugnam, quam ciet in ipso vari motus appetitus, atque rationis. *Idem in sermone Passionis in Quadragesima.*

Tandem Salvatoris tormenta illi graviora fuerunt propter illorum crudelitatem, quam propter inutilitatem: nam hæc supplicia, quæ ob oculos ejus versabantur, quamquam crudelia ipsi viderentur, suavia extitissent, si per illa mundum universum se salvatorem credidisset. Hæc spina, hæc clavi, crux hæc omnem excussissent severitatem, immo etiam suavitatem quamdam induidisset, si credidisset se permovere posse cor nostrum, certam facere nostram salutem, nos ad suam pertrahere servitatem. Sed ubi cogitat minimam Sanguinis sui guttam satis esse ad decies centena Mundorum millia redimenda; & per totius sanguinis sui effusionem, nonnisi minorem Mundi hujus partem salvatum iri; neque hæc posse duritiam cordis nostri, neque se amorem nostrum demereri, neque salutem nostram procurare posse: hic ille calix est, quem a se transire desiderat. Me miserum! Itane excus, & ingratus ero, ut Salvatori meo tantam dolorem tolerem, in caput meum tantam detra-

hens calamitatem? *Pater Noster in Christianis considerationibus, Tomo secundo.*

Non ignorabat Jesus, quem exitum esset habitura passio sua; sciebat eam inutilem futuram plerisque mortalium, qui per ingrati animi vitium nullum inde fructum erant percepturi. Hoc ejus repugnantiam infurtaur; hoc illi incredibilem inferi dolorem; hoc efficit, ut ipsum poeniteat se tot tantique periculis subijcisse, ut adeo paucos salvos faceret: *Quæ utilitas in sanguine meo!* Heu! ajebat ille, cur in nullam utilitatem tantum sanguinis est effundendum? Quis inde proficiet? de quo bene merebor? postquam passus fuero flagella, spinas, crucem, & quiddid inimicorum meorum odium excogitare potest, quis inde proficiet ad salutem suam? Molestum est multa pati, ac nullum inde fructum percipere; sed molestius est intreri dolorem, quem pro aliis sustines, quin illi cedat in utilitatem, eidem cadere in perniciem. Hoc agit cor Salvatoris Mundi, & illud replet amaritudine: Scit mortem suam futuram esse omnimodum Judæorum excidium, & causam reprobationis eorum, quam nonnisi extremo cum dolore intueri potest, non secus ac interitum Christianorum, in quos severissime animadvertetur, eo quod tanto abusi fuerint remedio: quia quin ex tam insigni gratia proficiat per nequitiam, eam sibi in æterna damnationis causam convertunt. Profecto si quid illi esse posset solatio eo in statu, ad quem redactus est; hæc esset cogitatio fructus, quem sanguis, & mors sua altari essent mundo: sed ubi prævidet ingratitude plerumque mortalium, & sanguinem suum sine illorum utilitate effundendum esse; Judæos in cæcitate sua permanuros, tot idolorum cultores, & Ethnicos in infidelitate sua perdururos, atque tot peccatores in nullam reditus spem perituros, quamvis suum ille pro ipsis sanguinem fuderit; hæc cogitatio illum summo dolore conficit, eique incomprehensibilem parit tristitiam. *P. Novet in Meditationibus de Passione.*

Namquam prospectus passionis suæ, si solus extitisset, JESUM dolorem afficere potuisset: sed quod efficit crudelium tormentorum suorum circumstantiam, & ipsius cruciatibus crudeliorem, hoc est, ea videlicet plurimis inutilia futura. Si certo sciret passionem suam mundum universum salvum factum iri; si sperare posset, potiore saltem illius partem inde profecturum; ah! tormenta illi essent jucunda; flagella, clavi, spina, violentia vestra partem amitteretis, non secus ac nomen suppliciorum: sed cum morte subire debeat, pro ingratis, cum sanguinem suum effundere debeat, quo sexcentos terrarum orbem redimere posset; & nihilominus sciat se quam paucissimos esse profuturum: o quam tristis hæc est cogitatio! Vedo, jamjam pro mortali omnium salute morturo! Videri simul omnes reprobos, quibus nihil proderit sanguis, quem propter Mos effusus est, idcirco efficit, ut totus Olivarum hortus flebilibus hincæ quebus peronet: *Ergo in vacuum laboravi, & vano fortitudinem meam consumpsi.* *(Isaia 49.)* Heu! Pater! Non poenitet me sanguinis mei; libenter pro gloria tua torrentes effunderem: Sed pro quibus me mori vis? Pro idoloris: & unusquisque ex illis salvabitur? Heu! nequam quidem. Moriar pro populo meo? sed ex eo quot salvabuntur? paucissimi, in perniciem suam indurabuntur. Moriar igitur pro Christianis; verum scio, plures vocatum iri, paucos electum. Ea igitur modicus mearum passioum fructus; ergo in vacuum laboravi. Verum esto; si nihil præterea, mors mea illis tantum esset inutilis: sed hæc erit occasio, ut peccatores nocentiores evadant, & reprobis calamitosiores. Hoc vulnus est, quo cor meum contabescit; video quippe me coactum iri, ut sanguinis mei ultionem repocam, & judex fiam eorum, quos salvos facere volo. *Idem in Quadragesima in sermone pro feria 6. in Parasceve.*

Deus Angelum mittit, qui Salvatorem in agone laborantem consoletur, eique eas proponat rationes, quæ illius poenas lenire possent. Dixit etiam, si passio illius esset pro nonnullis inutilis futura, aliorum tamen salutem futuram perutilem. Sed cur opus Angelo, ut JESUM consoletur? Nos melius, quam omnes simul Angeli consolari possumus; peccator enim melius Angelis potest. Major Salvatoris consolatio est efficere, ut mors illius non careat effectu. Angeli id nunquam præstare poterunt, non enim propter illos est mortuus. A vobis, Christiani, expectat ille primus hujus sanguinis fructum; a vobis in passione sua querit solatium. Heu! nonne satis est peccatorum in terra, qui ejus sanguinem polluant? nonne satis reproborum in inferis est, qui sanguinem ejus fecerint inutilem? Volumus ne adhuc augere dolorem illius criminibus nostris, & nostra reprobatione? Volumus ne perferre? Non ita; ineamus ergo consilium cooperandi cum sanguine Salvatoris; ut si ceteris inutilis fuerit, nobis saltem sit profuturus. *Idem.*

Propterea quod Dei Filius subire dignatus est omne peccatum nostrorum pro illis satisfactorius, justus hic, qui confusus, & humiliatus fuit, via nium gentium, omnium scelerum, omniumque statuum, & conditionum. Utrique; omnia sacrilegia, quæ erant committenda; & quæ per infinitam præscientiam suam singul-

Idem ad J. C. confusum.

Quomodo, & humiliatus fuit, via nium gentium, omnium scelerum, omniumque statuum, & conditionum.

fatim omnia praesentat, omnes blasphemias, quae in Calum erant evomenda, abominabiles omnes, quae robore terram universam erant suffurata; omnia scandala, quae in orbe universo erant proditura, omnia monstra, quae infernus producturus erat, & quorum homines potius auctores erant futuri, exterriti confluxerunt, ut illum affligerent, eumque torquerent. Quis hoc docet? ille ipse, solus testis & solus iudex eorum, quae passus est in terribili agone: *Circumdatus nos dolores mortis, & torrentes iudicantis concurbantur me.* (Ps. 17.) Nam juxta S. Augustini interpretationem, de JESU CHRISTI persona verba haec sunt intelligenda. Igitur sanctum illud momentum respiciens Jeremias tamquam Propheta jure dixit de JESU: *Magna est sicut mare contritio tua.* (Thron. 1.) Ah! Domine dolor tuus est tamquam pelagus immensum, cujus ima para investigari non potest, neque immensitas dimetri. Ut hoc mare intumesceret, omnia hominum peccata, ut loquitur Scriptura, fluminum instar ingressa sunt in animam Filii Dei: hoc enim pertinet ad passionem illius, & ad excessum tristitiae: *Salvum me fac Deus; quoniam intraverunt aqua usque ad animam meam.* (Ps. 61.) Cum hoc tamen discrimine, quod fluxit intrantes in mare, sese confundunt, & perent, ita ut alter ab altero fecerit minime possit; hic rament econtra, videlicet in hoc peccatorum abyssu, & in hoc pelago contritionis, quo Salvatoris anima mersa fuit, ille sine ulla confusione, atque mixtione distincte detrahitur, & calumnias, impudicitias, & adulteria, simonias, & usuras, proditorias, atque vindictas. Sibi ille representavit cum toto divinis penetrationis acumine, impetus superborum, & ambivorum: libidines proccacium, atque voluptuositatis deditorum; atheorum, & flagitiosorum impietates; calumnias, & nequicias hypocritarum. Mirum non est, si haec omnia, secundum Spiritus Sancti metaphoram, efformant diluvium aquarum in anima beata; & si in angustia cordis ejusdem, atque tristitia, quam peperit in ea Dei zelus, & caritas erga nos, hoc aequo diluvium subsessurus fuerit sanguinis sudor: *Factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis.* Pater Bourdaloue in *Mysteriis sermone primo de Passione.*

Ingrédiamur hodie in conscientiarum nostrarum penetralia, & secundum exemplar, quod nobis proponit Deus, videamus utrum in exercitatione Christianae penitentiae ita sumus affecti, ut opus est ad valorem illius. Sicne peccata consideramus? Ullum ne illius horrorem concipimus? amittimus ne animae tranquillitatem? Nancquid non agitamur, non desolamur? Peccatum juxta ideam, quam concipimus, est ne nobis supplicium, ut JESU CHRISTO? Illud timeamus ne, ut JESUS CHRISTUS, magis quam omnia mundi mala? Redigit ne nos suis stimulis, ut JESUM CHRISTUM ad quandam agoniam speciem? Heu! S. Chryostomus comparatione hac excitatus exclamat. Ecce magnum illud malum, quod nobismet ipsis exprobare debemus, & pro quo super nosmet ipsos aeternum plorare deberemus. Ad adspiciendum criminum nostrorum turbatur Deus; nos vero tranquilli sumus: Deus dolet, nos vero consolamur. Deus humilitatur, nos autem erectis cervicibus inceamus: Deus sudat usque ad sanguinis effusionem; nos autem ne lacrimam quidem fundimus: hoc nobis terrorem debet incutere. Peccatum, & si qui tritari debere usque ad mortem, illudipsum, forsata etiam post peccatum, Dei nostri justitiae, & si hoc mihi uti licet vocabulo, haec impudentia, quae nullam ob causam verecundatur; & quae monstro similis videtur, ubi cum JESU CHRISTO confusione confertur. *Idem.*

JESUS CHRISTUS cogitans tormenta, quae passurus erat, mortali captus timore corruit in terram, contremiscit, & fremit. Divina justitia, cujus omnem in se convertit veritatem subiens onus peccatorum omnium, exhibet illi imaginem suppliciorum omnium, quae illi erant perferenda. Divina justitia, quam severa sunt leges tuae! Heu! cum nocens rapitur ad supplicium, illi supplicii sui instrumenta absconduntur: oculi ejus velantur; pro viribus ab illius spiritu tormenti sui cogitatio amovetur; satis est illum reipsum mori semel, quin pluries mortis adpectu enecetur. Sed leges haec quae nocentibus ipsis favent, innocenti JESU CHRISTO non suffragantur. Primum & maximum suppliciorum ejus est, illa per otium intueri, eaque sibi fingere omni cum Spiritu sui vi, & imaginationis lux actuositate. Tuac videt simul Judaeorum rabiem, & invidiam, Scribarum conjugationem, Judae perfidiam, furorem carnificum, opprobria, irrisiones, contemptus inimicorum suorum; sentit caput sibi spinis terebrari, corpus suum flagellis saevissimis caedi, & his laniari instrumentis, quae carnificum saevitia nequid excogitaverat, & in hoc interiori

tormento, quo timor suus illum excruciat, in singula momenta animam effluatorem velle, & re ipsa in hoc orto mortuus esset, nisi divina virtus illum sustinisset, ut crudelioribus poenis afficiendus reservaretur. *Excerptum ex sermone in omnibus Sermonum pro Quadragesima, Tomo tertio, argumento primo de Passione.*

Judicium ferte de dolore, ac desolatione, quam passus est JESUS CHRISTUS in orto ex conatu, & impressione quam fecerunt violenti affectus illi, quibus ultra se ipsum tradidit. Etenim, Christiani, postquam fuit agitur, ac violente oppugnatus a quolibet instigantur; omnes simul collecti impetum faciunt, & per contrarios motus suos, atque conflictus excitant in eo agoniam speciem, atque lethiferam convulsionem, ut ex omnibus sacris membris illius manet sudor creatus: *Factus est sudor ejus tamquam guttae sanguinis decurrentes in terram.* (Luca 22.) O Spectaculum, o dolor, o extrema desolatio! Caritas ardens fons est, unde fluunt hi Sanguinis rivus, qui permeant velimentum suum, & irrigant terram; in corde illius Sanguis hic calescitur, & altius quodammodo sese extrinsecus per grates effundit. Divinum Salvatorem considero furore madafactum, dejectum facie in terram prostratum, nocentis habitu, divinae justitiae flagellis percussum: fluunt ex ore; singultus, quibus cor illius coarctatur, jugulant voces ejus; & verba; & perinde ac haec omnia nondum exprimerent doloris vehementiam, sanguines fundit lacrimas super nostras miserias potiusquam super tristem statum, ac duram necessitatem, ad quam se videt redactum. Admirabilis effectus doloris, quo anima ejus afficitur: Unus erat Deus, qui ad hunc usque excessum pervenire posset, sed nemo unquam exaquivit caritatem ejus, quam Apostolus nimiam appellat. *Propter nimiam caritatem suam.* (Ephes. 2.) Nam postquam miraculum intus operatus est, ut se affligeret, & in beata anima sua vivum dolorem perciperet, alterum palam operatus est, ut omnes homines incomprehensibilem caritatis ejusdem excessum intelligerent. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, in aliquibus de Passione.*

Vix Dei Filii parum recessit in orto (quamvis in anima sua non alios experiret affectus, quam quos ipse ibi excitabat) cum propter amorem nostri voluit seipsum tradere affectibus crudelissimis, & vehementissimis, & sicuti venerat omnia mortalium peccata expiaturus; incipit passionem suam ab internis doloribus, & a cordis supplicio. Turba objectionum tristissimorum, atque terribilium exhibet imaginationi suae, efficitque, ut in antecessum universam sentiat passionem suam. Ad vivum sibi representat, qua cum ignominia trahendus sit per vias Jerusalem, tamquam calumniator, spuiis deformatus, flagellis caesus, spinis coronatus, tamquam sceleratissimorum omnium antesignanus; denique cruci suffusus tamquam humani generis opprobrium, & plebis abjectio. Imago adeo horrens ullam ne facere debuit impressionem in animo, & corde hominis Dei? O quantum illi dolorem atulit ista cognitio! Profundo excessu poenarum interiorum suarum tantus est, ut illum nequeat dissimulare, eumque fidei Apostolis significet. Patior, inquit illis; obruor tristitia; haec mihi vitam potest eripere. Apostoli mei nimio stupore capiti sunt, nec illam percipere valent, haec Apostolorum incuria, sensuque carentia, exiguum ne fuit JESU CHRISTO supplicium? Revertitur in locum orationis suae, & fervorem ingemians, suas poenas instaurat. Nihil fallit mentem ejus, & cor. Colligit in imaginatione sua omnia tormenta, omnes passionis suae circumstantias; omnem penetrat illius rigorem, per otium omnem illius sentit amaritudinem. Pavore apprehendit illum, eumque ita opprimit, ut desiciat. Quod vero dolorem ejus magis exasperat, est praevia cognitio videre sacrilegum abusum, quem facturi sunt tor peccatores, gratiarum, quas illis Sanguine suo meritus est. Salvos vult facere omnes homines; & horum plerique interibunt; acceptat omnia tormenta sua, & mortem ipsam turpissimam propter peccatorum nostrorum expiationem; & mundus replebitur peccatoribus; moritur pro populo, & infelix iste populus ex illius morte non proficiet. Cum tristibus hinc cogitationibus confidaretur, quinam erant motus cordis illius? Dolor nimis est, & turba, ac moeror ejus augetur, mortale radium illum desicit, atque prostrernit. Ita Salvator amabilis interioribus poenis reparans cordis nostri rebelliones, violentis sese tradit certaminibus, ultra privat se his rebus omnibus, quae lenire possunt dolorem suum, & redigitur ad quandam agoniam speciem, quam miraculi virtus prohibet, ne sit vera mors. In hoc misero statu vere se praebet *virum dolorum*; corruit in terram facie lacrimis manante, & in hoc supplicii habitu fundit illam Orationem, quae in Evangelio reletur: *Pater, si possibile est, transiit a me calix iste.* (Matth. 26.) Cum divinus Salvator tertio orationem hanc instaurasset, & cum terror percrebresceret, dereliquit tandem animam, & corpus suum violentissimis affectibus; ita ut timor, atque extrema tristitia naturali effectu collegerit circum cor Sanguinem illius

Brevis recapitulum, quod in orto passus est J. C.

Obedientia in agonia postea praestitit voluntati Patris sui, & quam teneris illis, humilibusque verbis comprehendit: *Verumamenim mea voluntas, sed tua fiat.* (Luca 22.) Heu! Pater, quamvis vis doloris pendere obrutus sum, & secundum naturam sensus te deprecor, ut amoveas a me amarum hunc passionum mearum calicem; *verumamenon* nolli rationem habere iis, quae natura peribit, & quae doloris pondere superari videntur; tibi representat; sed sanctae, divinaeque tuae voluntati. Adorabilis Dei voluntas, quam valde est ratio, quae nos cogit bibere calicem Salvatoris, quamvis repugnemus, & veremur? Est enim edicium Caesae ejus oportet Praedestinatus omnes esse participes. Itaque Christiani in calamitatibus nostris, gravissimisque doloribus, opus est, ut nobismet proponamus Salvatorem in agonia sanguineo madentem sudore, qui ex omnibus sacri corporis sui membris manat; & dum exhibet nobis propria manu sua calicem hunc, dicentem: Anima Christiana, quam sanguinis mei pretio redempturus sum, & pro qua jam tantum esudui; cum videas me ex Patris mei dextera recipientem hunc amaritudinis calicem, unicam illius guttam haurire

illis: sed amor, & ardens salutis nostrae desiderium cum repulisset illum, atque in corpus omne effudit, factus est sudor tanta in copia, ut eodem terra irrigaretur. *Pater Crucifere in recessu spirituali Tomo primo.*

Cogitemus, Fideles, modum, quo Dei Filius se gessit in hac agonia. Primum illud, quod testatur Evangelium, est, ipsum dum maxime tristitia, ac doloribus conficeretur, consurgit ad orationem, illam iterasse, & in eadem ferventius perseverasse: *Factus in agonia prolixius orabat.* Procul abest ab hominum imitatione, qui cum adversis jactantur, primum confanguineorum suorum opem inquirunt, & amicorum subsidia, & aliquam in rebus creatis consolationem invenire conantur; quae ubi defecerint omnia, confugiunt ad Deum tamquam extremum malorum omnium remedium, & novissimam spem, quam illis reliquam fecerit fortuna. Prohi Christiani! longe aliud exemplum nobis Dei Filius relinquit: *Factus in agonia prolixius orabat.* In extrema angustia, ad quam illum suus moeror adegerat, in oratione perseverat. Quod omnibus malis nostris solatium, quod consolationis argumentum in omnibus quae nobis ingerunt calamitatibus inveniemus, si ad Orationem confugerimus? Ita sane, horum unius quadrans ad crucifixi pedes plus vere consolationis nobis affert, quam simul omnia creata. Nemo est, cui frequentia non adsint dolendi argumenta, & in hac vita conquerendi; adversi casus, repentina infortunia, occasione perferendi; in singula occurrunt momenta: sed quousqueque consolationem suam quaerit in uno Deo, qui illius vultus est spes, & qui unus omnem cordis amaritudinem caeteris quodam suavitate potest adfergere? Qui enim fulcire potest animam adversis jactant, nisi qui illam creavit? Hominum consolationes, inquit Sanctus nescio quis, similes sunt rivulis exsiliibus ad breve tempus super terram fluentibus, ad quos remorandos, eorumque cursum avertendum minimus sufficit obex; & si obicem in via reperiant, statim exsiccantur, & exarescunt, vel statim dissipantur; sed consolationes, quae proficiuntur a Deo, Regio Palaestina vocatur torrens ex alto decurrens, quoniam nihil prohibere potest ne late effundat: *Torrente voluptatis tuae potabis eos.* (Ps. 35.) Verum dicamus potius, consolationem, quae a Deo est, hinc quidem usque ad cordis penetralia pertingere, omnemque illius capum replere, inde vero usque in aeternam vitam reslire per spem illius beatitudinis, cuius pillicus est. Oratione vero organum est, quod efficit, ut illuc ascendat; cum enim Oratione non aliud sit, quam elevatio cordis in Deum fontem verorum bonorum, nihil efficit, ut celerius, & sidentius confugiatur ad illum, nisi dolor, qui illuc corda nostra, nostrosque gemitus attrahit. *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiana Argumenta.*

Salvatorem quoque imitari debemus in obedientia, quam in agonia postea praestitit voluntati Patris sui, & quam teneris illis, humilibusque verbis comprehendit: *Verumamenim mea voluntas, sed tua fiat.* (Luca 22.) Heu! Pater, quamvis vis doloris pendere obrutus sum, & secundum naturam sensus te deprecor, ut amoveas a me amarum hunc passionum mearum calicem; *verumamenon* nolli rationem habere iis, quae natura peribit, & quae doloris pondere superari videntur; tibi representat; sed sanctae, divinaeque tuae voluntati. Adorabilis Dei voluntas, quam valde est ratio, quae nos cogit bibere calicem Salvatoris, quamvis repugnemus, & veremur? Est enim edicium Caesae ejus oportet Praedestinatus omnes esse participes. Itaque Christiani in calamitatibus nostris, gravissimisque doloribus, opus est, ut nobismet proponamus Salvatorem in agonia sanguineo madentem sudore, qui ex omnibus sacri corporis sui membris manat; & dum exhibet nobis propria manu sua calicem hunc, dicentem: Anima Christiana, quam sanguinis mei pretio redempturus sum, & pro qua jam tantum esudui; cum videas me ex Patris mei dextera recipientem hunc amaritudinis calicem, unicam illius guttam haurire

négabis? hunc igitur exhibeo tibi eadem manu, qua illum accepi. Ne infirmes fortunam, vel inimicorum tuorum improbitatem, vel malam hujus, vel illius voluntatem; mihi uni succedere debes, mihi qui omnia ad tuam utilitatem dispono, & qui facio ut omnia in Elektorum meorum commodum cedant. Haec gutta est calicis mei, quam Pater meus exhibet tibi, postquam iustu illius primus totum calicem epotavi: sed in primis intellige, cum illum tibi exhibet Deus, hoc fuit erga te amoris esse argumentum: tecum enim agit eodem modo, quo mecum. Inhabere adhuc calicem laborum meorum vestigium; & quod restat non aliud est, quam dulcedo, & delicia; cum jam ego amaritudinem omnem hauerim, & degluterim. Si rite, o Fideles, veritatem hanc esse mens aestuati, non ne satis valeret, ut animo magno molestissimas quaslibet hujus vitae calamitates acceptarem? *Idem.*

Si Mundi Salvatorem imitari debemus in ea ratione, qua se gessit in agone suo, & in signis infirmitatis, quae nobis reliquit, non minus illum sequi debemus tamquam exemplum in ea fortitudine, & constantia, quam statim praestulit: mutans enim repente agendi rationem, & hauriens manarum infirmitatum oblitus, induit Dei fortitudinem animos addidit Discipulis suis, & ultra fit obviam inimicis, signa insigne. *Rebur, & fortitudine, quam J. C. in hoc eodem Horto praestulit, ubi hoc dederat: Surgite, omnes, ecce appropinquavit, qui mercedem. Vultu ergo quomodo cor suum tristitia confectum, metu percussum, operis difficultate perterritum recentem animam induit, ut statim occurrat iis omnibus, quae paulo ante trepidationem illi injicere poterant. Hoc facto satis ostendit, sensus illos pavoris, fugae, horroris, & radii, quibus cor illius aetuebat, motus dumtaxat fuisse appetitus, qui non a ratione, neque a voluntate proficiuntur: cum contra, desiderium, quo modo ad mortem obeundam pro hominum salute ducitur, voluntas est firma, constans, & absoluta; certum consilium, a quo omnes mortis dolores illum deterrere non valuerunt. Heu! Christiani, agnosce hic hominis ingenium, & infirmitatem. Ubi aliquid aggrediendum est propter Deum, pro illius gloria, & servitio, sextentas nanciscimur difficultates, repugnantias, radia, propter quae animus despondemus: fin autem cupimus bonum, illud imperfectis desideris, & imperfecta, ac dimidiata voluntate cupimus, quae efficit, ut incipiamus, & simul fore sanctissima consilia deferamus; cum contra de re nostra agitur, ardentem eam procuramus, obices omnes infringimus, omnesque saepe obicis nostri considerationes negligimus. Argumentum aperitissimum modici amoris, quo diligimus Deum, & tenus desiderii, quo verum bonum nostrum consecramur. *Idem.**

Praecipuus fructus, quem ex Salvatoris exemplo recipere debemus in mortali hac agonia; & sensus magis confortis sensui cordis ejus tristissimi, dolor est, quem concipere debemus intuitu scelera nostra, quae tunc erant praesentia menti illius. Ut satis acres contritionis motus conciperemus, opus esset intellexisse magnitudinem mali, quod nobis attulerat: tunc enim lacrimae nostrae non exarescerent, & per oculos nostros sanguis totus deplueret. Sed heu! in propria infelicitate caeci, & omni senta carentes iis in vulneribus, quae peccatum nobis infligit, tranquilli sumus in malo, quod tot lacrimas elicit ex oculis Salvatoris, & totum ex illius venis sanguinem exprimit. Ex hoc loco peccatum considerare debemus, ut horrorem, & dolorem, quem meretur, concipiamus. Deinde vero ad ea delenda, quae paravimus, miscenda sunt lacrimae nostrae cum lacrimis JESU CHRISTI, & dolor nostrum cum suo. Detestari debemus causam, quae tantam illi peperit acerbitatem, & odisse, quod fuit obiectum odii, & execrationis illius. Hoc dolore, & hac poenitentia laesi nuntius, solatium aliquid afferemus tristitiae, quam causa nostra solatium, & sperare postumus futurum, ut participes fiamus ejus gaudii, & felicitatis, quam nobis promeruit. *Idem.*

Rebur, & fortitudine, quam J. C. in hoc eodem Horto praestulit, ubi hoc dederat: Surgite, omnes, ecce appropinquavit, qui mercedem.

Salvatorem in agonia postea praestitit voluntati Patris sui, & quam teneris illis, humilibusque verbis comprehendit: *Verumamenim mea voluntas, sed tua fiat.*